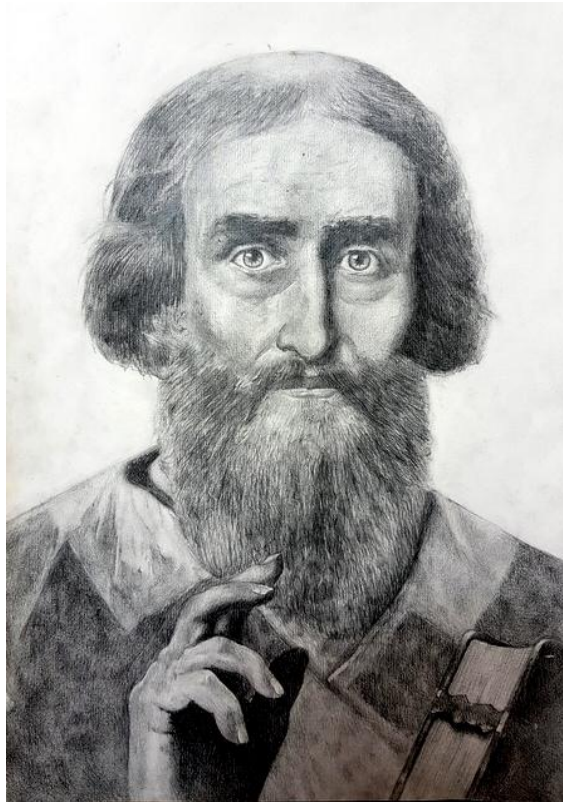

**Школски програм
ОШ „Свети Сава“ Београд
за период од 2022. до 2026.**

Рад Кристине Дивац

Београд, јун 2022.

Школски програм

Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира и реализује свој рад. Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика. Школски програм се доноси на основу програма наставе и учења у складу са Законом. Поједини делови Школског програма иновирају се у току његовог остваривања.

Школским програмом обезбеђује се остваривање исхода, циљева и стандарда постигнућа, према потребама ученика и родитеља, односно старатеља и локалне заједнице. Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања је основни радни документ који обухвата све садржаје, процесе и активности који су усмерени на остваривање циљева, задатака и исхода, а који су регулисани на националном и школском нивоу.

Циљеви школског програма

Циљеви школског програма: Континуирано унапређивање квалитета наставног процеса и учења ради развијања компетенција ученика и наставника, потребних за сналажење и активно учешће у савременом друштву, у подстицајном и безбедном окружењу.

Школским програмом обезбеђује се остваривање циљева образовања и васпитања:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка celovитом развоју детета, ученика и одраслог;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celovити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање позитивних људских вредности;
- 13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине.

План наставе и учења основног образовања и васпитања

Програм обавезних предмета

План и програм наставе и учења обавезних предмета по разредима се реализује по следећим важећим документима:

1. разред – Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС“ – Просветни гласник, број 10/17, 12/18, 15/18, 18/18, 1/19 и 2/20)
2. разред – Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС“ - Просветни гласник, 16/18, 3/19 и 5/21)
3. разред – Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС“ - Просветни гласник, 5/19, 1/20 и 6/20)
4. разред – Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС“ - Просветни гласник, 11/19, 6/20 и 7/21)
5. разред – Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС“ - Просветни гласник, бр. 15/18, 18/18, 3/19, 3/20, 6/20 и 17/21)
6. разред – Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС“ - Просветни гласник, бр. 15/18, 18/18, 3/19, 3/20, 6/20 и 17/21)
7. разред – Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС“ - Просветни гласник, 5/19, 1/20, 6/20, 8/20, 5/21 и 17/21)
8. разред – Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС“ - Просветни гласник, 11/19, 2/20, 6/20, 5/21 и 17/21)

Изборни програм

План и програм обавезних изборних предмета по разредима се реализује по правилницима (Службени Гласник РС - Просветни Гласник) наведеним у вези са програмом обавезних предмета.

Ученици у другом циклусу могу да бирају између два страна језика: француског и руског и један од два обавезна изборна предмета верска настава и грађанско васпитање. Групе ученика формирају се на основу броја заинтересованих ученика на основу спроведене анкете.

Слободне наставне активности

План и програм слободних наставних активности реализује се на основу следећих Правилника: Правилник о допунама Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС - Просветни гласник, бр.17/2021), Правилник о допуни Правилника о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС - Просветни гласник, бр.17/2021) и Правилника о допуни Правилника о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС - Просветни гласник, бр.17/2021).

Ученици свих разреда у другом циклусу основног образовања опредељују се анкетом за похађање програма слободних наставних активности који су део школског програма. Слободне наставне активности планиране за период од 2022/2023. до 2025/2026. године су: Чуvari природе, Креативно писање, Медијска писменост, Вежбањем до здравља, Забавна математика, Цртање сликање и вајање, Здрав живот, Предузетништво, Комуникација и медији, Хор и оркестар и Пракитчна хемија. Часови слободних наставних активности се реализују у оквиру фонда од 36, односно 34 часова на годишњем нивоу.

Садржаје и реализацију програма наставе и учења раде, према задужењима, предметни наставници и они су саставни део Школског програма, као прилог.

Програм допунске и додатне наставе

Допунска настава

Допунска настава се организује за све ученике школе који имају тешкоћа у учењу или су им потребна додатна појашњења. Организовање ове наставе из појединих наставно-образовних области утврђује се решењем о 40-часовној радној недељи. Родитељи ће писменим путем бити обавештени о термину одржавања допунске наставе, а наставници су у обавези да воде писмену евиденцију о напредовању ученика. Направиће се план напредовања ученика и допунски часови реализовати у складу са програмом. На часовима ће се примењивати индивидуализована настава уз већу употребу разноврсних наставних средстава.

Циљ: омогућавање ученицима који заостају у савлађивању образовно-васпитних садржаја да се лакше укључују у редовни васпитно-образовни процес.

Након ближег одређивање програмских садржаја у којима ученици не постижу добре резултате, савлађивање ових садржаја усклађују се са потребама и могућностима ученика за које се организује овакав рад и стално се прати њихово напредовање. Садржаји су идентични прописаном наставном плану и програму. Избор, ширина и дубина обраде, као и дидактичко-методички поступци су под утицајем индивидуалних карактеристика ученика укључених у допунски рад.

Додатна настава

Додатна настава се организује за ученике од трећег до осмог разреда који показују посебна интересовања и испољавају изразите способности за поједине наставне и научне области, односно за наставни предмет који, на тај начин могу садржајније да савладају (него што је предвиђено редовним наставним програмом) и да своје испољене способности брже и адекватније развију.

Циљеви:

- омогућавање одабраним и талентованим ученицима да прошире и да продубе своја знања и вештине из неких наставних области и предмета у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима,
- подстицање ученика на самостални рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења
- оспособљавање за даље самообразовање,
- задовољавање индивидуалних особености ученика, склоности, интересовања, способности за учење,
- подстицање индивидуалног развоја ученика (адекватног темпа), пре свега њихових интелектуалних карактеристика, што омогућава брже напредовање ученика (акцелерација);
- проширивање и продубљивање обима и садржаја појединих предмета за које ученици показују интересовање и способности,
- груписање ученика према способностима и интересовањима чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада,
- идентификовање обдарених и талентованих ученика.

Садржаји додатног рада полазе од редовног плана и програма, али се, сходно интересовањима и потребама ученика, проширују, продубљују и допуњују новим садржајима, одређених наука, и као такви важе само за ученике обухваћене овим обликом рада. Самим тим, садржаји додатног рада су индивидуализовани, како у односу на ученика, тако и у односу на наставника.

Планови за допунску и додатну наставу се предају у годишњим плановима рада наставника због различитих индивидуалних потреба ученика и промене наставних планова. Додатну наставу школа ће остварити за ученике који постижу изузетне резултате или показују интересовање за продубљивање знања из одређеног предмета.

Садржаје и реализацију активности програма раде, према задужењима, предметни наставници и они су саставни део Школског програма, као прилог.

Продужени боравак

У циљу пружања помоћи запосленим родитељима ОШ „Свети Сава“ сваке школске године организује продужени боравак за ученике од првог до четвртог разреда. Радно време продуженог боравака је од 11.30 до 18.00 часова, а ученици могу отићи у било које време, сходно потребама родитеља. Исхрана у продуженом боравку се обезбеђује испоруком готових оброка. Родитељима је обезбеђен и јутрањи прихват деце од 6.45 часова. У условима пандемије радно време боравака се редукује у складу са потребама и епидемиолошким мерама.

Циљеви рада у боравку:

- развијање самосталности и радних навика,
- организовано учење и израда домаћих задатака, уз стручну помоћ наставника,
- развијање колективног духа и групног рада,
- развијање свести о потреби за додатним или допунским радом,
- развијање љубави и интересовања за књигом,
- организовање слободних активности према афинитетима ученика,
- развијање осећања одговорности, поштовања, према себи и другима у групи.

Основни концепт продуженог боравака у нашој школи је стварање услова да ученици у целини задовоље потребу за изражавањем и комуникацијом, продубе интересовања, усаврше вештине и повећају обим и квалитет знања.

Боравак је дружење, комуникација, стасавање и оспособљавање. У средишту пажње су потребе деце. Наш императив је да ученици у боравку ослободе своје укупне могућности у циљу стваралачког изражавања сопствене личности путем уметности, спорта, музике, језика. Поред израде домаћих задатака, акценат је стављен и на многобројне секције и активности у оквиру којих ученици имају могућност да напредују и остваре свој потенцијал.

Продужени боравак у нашој школи јединствен је и по томе што се примењује прилагођавање садржаја, облика, метода и средстава васпитно-образовног рада са степеном усвојеног знања и индивидуалним могућностима ученика. Да би овај процес био успешнији, наставници у боравку користе наставне и васпитне облике и методе рада које стимулишу ученика на активност и самосталност при решавању проблема. У нашем боравку и повучени и осетљивији ученици стичу другарства, имају прилику да осете успех, постају део тима. Зато је боравак више од учења. У њему се машта, разговара, игра, мисли и дружи.

Рад у продуженом боравку се реализује након редовне наставе, а у свакодневной корелацији са редовном наставом и ваннаставним активностима.

Продужени боравак се укључује у активности које је организује школа и шира друштвена заједница. Самостални рад ученици реализују у складу са захтевима из наставних садржаја. При раду имаће стручну помоћ наставника, педагога, психолога, библиотекара. Активности ученика се одвијају у учоници, школском дворишту, салама за физичко, библиотеци, трпезарији, оближњим парковима.

Продужени боравак омогућава ученицима занимљиво и корисно проведено време, а родитељима безбедност њихове деце, сигурност и поверење у васпитно-образовни рад наставника.

Самосталан рад - часови учења

Часови учења су организовани тако да у потпуности прате рад редовне наставе:

- израда домаћих задатака (српски језик, математика, свет око нас, природа и друштво);
- утврђивање и вежбање наставних садржаја програма из свих наставних предмета;
- читање обавезне школске и домаће лектире, меморисање краћих поетских и прозних садржаја;
- довршавање ликовних радова;
- утврђивање и понављање научених песама и садржаја наставног предмета музичка култура.

Самосталним радом, уз сталну стручну и педагошку помоћ и сарадњу са наставником, ученици организовано и плански, утврђују, продубљују, примењују и усвајају нова знања, вештине и навике. Израда домаћих задатака се свакодневно организује у одређено време. Домаћи задаци урађени на часовима самосталног рада се анализирају, исправљају и вреднују, али се не оцењују. Ученици који имају тешкоће у савладавању наставног градива добијају помоћ у виду индивидуалног рада који подразумева додатно ангажовање наставника.

Напреднијим ученицима у продуженом боравку могу се плански и педагошки организовано задавати додатни задаци као што су:

- читање домаће лектире,
- читање листова и часописа за децу,
- коришћење енциклопедија и разноврсних материјала са звучним и звучно-визуелним садржајима,
- меморисање краћих поетских и прозних текстова,
- вођење дневника и календара природе и друштва,
- гледање одређених телевизијских емисија едукативног карактера.

Слободно време

Слободно време у настави продуженог боравка је рекреативно-забавног карактера. Организује се по принципу потпуне слободе, избора, добровољности и самоорганизованости ученика.

Активности у оквиру слободног времена:

- организоване игре у школском дворишту (игре са природним облицима кретања, елементарне игре, игре са реквизитима),
- игре по избору ученика,
- игре у учионици (друштвене, едукативне, музичке, језичке, математичке, такмичарске),
- игре у свечаној сали (вежбе за обликовање тела),
- самостално читање дечје штампе и литературе,
- сређивање паноа, радног простора и личног прибора.

Слободне активности

У нашем продуженом боравку, ученици могу да похађају глуму, шах, енглески језик, а од спорта кошарку и одбојку. Слободне активности могу бити бесплатне, док постоје и оне које се плаћају.

Слободне активности које реализују учитељи у продуженом боравку су:

- припремање приредби, такмичења, продајних изложби;
- тематска израда ликовних радова и уређење паноа;
- слушање музике за децу;
- гледање образовних дечјих емисија.

Евиденција о раду продуженог боравка

Наставник у продуженом боравку обавезан је да води додатну педагошку документацију у Дневнику образовно-васпитног рада који пружа увид у евиденцију долазака ученика, организацију и реализацију процеса рада продуженог боравка и омогућава континуирано праћење развоја и успеха ученика током школске године.

У дневни рад продуженог боравка, између осталог, уписује се мишљење о раду и напредовању ученика на крају сваког класификационог периода (прво тромесечје, прво полугодиште, треће тромесечје, друго полугодиште) у току школске године. Наставник уноси податке о самосталности при изради задатака, мотивацији за рад, концентрацији ученика, времену које је ученику потребно за извршавање задатака. Уписује се и мишљење о раду ученика у слободним активностима, о прихватању активности, степену активног односа према раду, марљивости и уредности. У оквиру реализације наставе продуженог боравка, неопходна је вишеструка сарадња са родитељима, али и наставницима из редовне наставе, предметне наставе, као и са стручном службом.

Програм културних активности школе

Програм културних активности школе обухвата активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културни развој школског окружења, као и заједничке културне активности са установама и организацијама ради обogaћивања културног живота ученика.

Циљеви:

- очување и преношење културних и друштвених вредности на млађу генерацију,
- развијање дечијег стваралаштва, креативности, естетске перцепције и укуса,
- креативно осмишљавање обележавања важних датума током године,
- побољшање информисаности ученика,
- развијање спремности ученика за прихватање различитости и упознавање са различитим културама,
- неговање слободе говора ученика, унапређивање личног развоја ученика, развијање самопуздање и личне одговорности,
- спровођење заједничких културних активности са институцијама и организацијама у локалној заједници.

Програм се остварује организацијом прославе дана школе, почетка и краја школске године и завршетка основношколског образовања и васпитања, прославе школских и државних празника, приредби, представа, изложби, концерата и такмичења, посетама установама културе, заједничким активностима школе и јединице локалне самоуправе и другим активностима које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културном развоју окружења школе. Све активности предвиђене овим програмом организују се у школи или у договору са јединицом локалне самоуправе у установама из области културе и спорта.

Тим за културну и јавну делатност задужен је за организацију културних и јавних догађаја на нивоу школе. Тим планира развој делатности кроз неколико нивоа: музички, литерарни, ликовни, драмски и верско-хуманитарни.

Њихов циљ је: развијање љубави према музици, песми, писаном и ликовном изражавању, учење страног језика кроз песму и игру, промовисање позоришне (сценске) уметности кроз извођење представа, као и подстицање религијског момента у развоју ученика, што се остварује кроз учешће у хуманитарним акцијама.

Планиране активности:

- обележавање школских и државних празника (Пријема ђака првака, Нова година, Дан Светог Саве, Дан школе, Звршетак школске године...),
- обележавање међународних важних датума (Дечија недеља, Дан толеранције, Дан жена, Ускрс, Међународни дан дечије књиге, Светски дан књиге и ауторских права...),
- организација културних манифестација у школи (сусрети с значајним личностима културе, представе, изложбе, концерти, такмичења, смотре...),
- организација јавних часова за представљање продуката школских пројекта,
- организација радионица *Рецитаторско-драмски кутак* у оквиру пројекта *Обогаћени једносменски рад*,
- организација хуманитарних акција,
- посете позориштима, биоскопима, музејима, галеријама, библиотекама, културним центрима, Сајму књига...,
- развијање читалачке културе ученика кроз организацију пројекта „Оштро Перце“ и „Читам, па шта?“,
- организација заједничких активности школе и јединице локалне самоуправе, као што су спортска и музичка такмичења („Златна сирена“), такмичење рецитатора и сл.
- учешће ученика на литерарним и ликовним конкурсима,
- учешће у културним активностима на нивоу града,
- промоција рада школе и постигнућа ученика и наставника – израда прилога за школски сајт и израда школског листа.

Реализатори активности су чланови Тима, ученици, наставници и други запослени, родитељи и представници локалне заједнице.

Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности

Организацијом разноврсних спортских активности које се повезују са осталим образовно-васпитним подручјима, школа доприноси целовитом развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, развијању и примени моторичких способности и навика, као и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада. Овим активностима ученици јачају међупредметне компетенције Брига за здравље, Сарадње, Решавање проблема.

Програмом школског спорта су обухваћени сви ученици. Спортске активности у школи одвијају се кроз: часове физичког васпитања, слободне активности, кросеве, школска и ваншколска спортска такмичења, спортске активности од значаја за друштвену средину и друге друштвене активности на плану физичке културе.

Школа активно учествује у такмичењима која организује Савез за школски спорт Републике Србије. Школа пружа могућност свим ученицима да се активно баве спортом, посебно током часова слободних наставних активности Здрав живот и радионица у оквиру пројеката „Обогаћени једносменски рад“ и „Бесплатне школе спорта“.

Школа у сарадњи са јединицом локалне самоуправе, организује недељу школског спорта једном у току полугодишта. У нашој школи се организују и спортске активности које реализују спортски клубови у физкултурној сали наше школе.

Циљеви:

- развијање позитивног става према физичком вежбању у свакодневном животу и практиковању здравог начина живота
- развијање и практиковања здравог начина живота, развијање свести о важности сопственог здравља и његовог очувања,
- развијање свести о потреби неговања и развоја физичких способности,
- развијање свести о важности безбедности, као и потреби превенције непожељних видова понашања, насиља, наркоманије и малолетничке делинквенције,
- развијање сарадње са другим ученицима и неговање другарства и пријатељства,
- развијање такмичарског духа и ферплеј односа,
- подстицање садржајног и целисходног коришћења слободног времена,
- промовисање спорта и здравог начина живота и мотивисање и подстицање ученика да се баве спортом и рекреацијом као важним сегментима у психофизичком развоју деце.

Планиране активности:

- организација недеље школског спорта у септембру, поводом обележавања Дечије недеље, и мају, поводом обележавања Дана школе,
- организација радионица/активности у оквиру часова редовне наставе и слободних наставних активности,
- организација радионица/активности и јавних часова за промоцију спорта у оквиру пројеката „Обогаћени једносменски рад“ и „Бесплатне школе спорта“,
- одељењска и међуодељењска такмичења свих ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима деце,
- учешће на општинским, градским и државним такмичењима,
- организација спортских дешавања у оквиру школе у сарадњи са родитељима,
- посете спортским догађајима и учешће ученика у спортским догађајима изван школе,
- предавања и трибине за ученике и родитеље на теме у вези са здравим начином живота, спортом и рекреацијом,
- промовисање спортских постигнућа ученика.

Реализатори активности су ученици, наставници разредне наставе, наставници физичког и здравственог васпитања, наставници биологије и други наставници и родитељи.

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања

„Република Србија се ратификацијом Конвенције о правима детета Уједињених нација („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори“, број 15/90 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори“, бр. 4/96 и 2/97 – у даљем тексту: Конвенција), обавезала да обезбеди остваривање свих права детета, а нарочито, на заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања, потпуну информисаност, на правично поступање и заштиту приватности, као и да детету које је било изложено насиљу обезбеди подршку за физички и психички опоравак и његову социјалну реинтеграцију“.

Националним планом акције за децу, усвојеним фебруара 2004. године, од стране Владе Републике Србије, дефинисана је општа политика према деци за период до 2015. године. Овај план је усаглашен са Конвенцијом Уједињених нација о правима детета доношењем Закона о ратификацији бр. 15 / 90. Овим се Држава обавезала да предузме мере за спречавање насиља над децом и њихову заштиту у породици институцијама и широј друштвеној средини. Одредбе Конвенције односе се на заштиту детета од:

- физичког и менталног насиља, злоупотребе и занемаривања (члан 19),
- свих облика сексуалног злостављања и искоришћавања (члан 34),
- отмице и трговине децом (члан 35),
- свих других облика искоришћавања (експлоатације), штетним по било који вид дететове добробити (члан 36),
- нехуманих и понижавајућих поступака и кажњавања (члан 37).

У Закону о основама образовања и васпитања (2003.) дефинисано је да се права детета и ученика остварују у складу са Конвенцијом. Националним планом Акције за децу успоставља се сарадња између стручњака који директно или индиректно брину о деци (образовање, здравство, сексуална заштита, полиција, правосуђе, невладине организације). На тај начин, стварајући међуресорне мреже за заштиту деце од злостављања, занемаривања и насиља, ствара се ефикасније и оперативније тело. Ради реализације овог циља, израђен је Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања. Такође, у складу са Општим протоколом, сачињен је и Посебан протокол и установе и организације, у нашем случају Основна школа „Свети Сава“, дужне су да се придржавају Протокола у заштити ученика од дискриминације, насиља, занемаривања и злостављања. Посебни протокол је обавезујући за све који учествују у животу и раду васпитно-образовне установе – деци наставницима, директору, стручним сарадницима, помоћном и административном особљу, родитељима, старатељима и представницима локалне заједнице. Њиме се детаљније разрађује интерни поступак у ситуацијама сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања. Он пружа и оквир за превентивне активности и води ка унапређивању стандарда за заштиту деце, ученика.

Школа и њено окружење

Основна школа „Свети Сава“ налази се на територији општине Врачар. У њеној непосредној околини одвија се веома жив саобраћај возила и пешака. Многе здравствене и културне и образовне установе, трговински, угоститељски објекти се налазе у њеној ближој околини. Школа излази на две паралелне улице: Макензијеву (где се налази службени улаз) и Николаја Краснова (где је улаз за двориште). Двориште је мало (800 m²). У склопу школске зграде налази се амбуланта и предшколска установа. Видео надзором је покривен само службени улаз у школу из Макензијеве улице. Школска зграда је прилично стара и оронула, нарочито фасада чија дотрајалост и стално обрушавање угрожава безбедност ученика. У појединим учионицама школски намештај је дотрајао и одавно му је истекла употребна вредност, тако да и то утиче на безбедност деце.

У циљу повећања безбедности ученика од насиља, злостављања и занемаривања обезбеђен је видео надзор у школи, школа има физичко обезбеђење, организују се дежурства наставника у холу школе, дворишту и на ходницима и утврђена су правила понашања ученика.

Посебним Планом и програмом рада планиране су конкретне превентивне активности за повећање безбедности ученика од насиља, злостављања и занемаривања у који су укључени сви запослени у школи, сагласно радним местима и одговорностима. Управа школе, стручни сарадници, наставници, домари, техничко особље и посебно Тим за заштиту деце од насиља злостављана и занемаривања, воде перманентну бригу о овом сегменту рада школе, односно заштите деце о чему се сачињава Акциони план за сваку школску годину.

Полазећи од става да се свако насиље над децом/ученицима може спречити, важно је да установа креира климу у којој:

- учи се, развија и негује култура понашања и развоја личности,
- не толерише се насиље,
- не ћути се у вези са насиљем,
- развија се одговорност свих,
- сви који имају сазнање о насиљу обавезују се на поступање.

У вези са споменутиим начелима, основни систем рада се своди на примену мера превенције, мера идентификације, мера комуникације и мера интервенције.

Посебним протоколом предвиђа се спровођење превентивних и интервентних активности у циљу сузбијања и превенције насиља у школи.

Ради стварања сигурног и подстицајног окружења, неговања атмосфере сарадње, уважавања и конструктивне комуникације у којој неће бити насиља или ће га бити што мање, школа планира различите програме за превенцију насиља. Овакви програми и активности у оквиру њих омогућавају: благовремено уочавање потенцијалног насиља и отклањање ризика; припрему за адекватно реаговање ако се насиље догоди; свеобухватну ресоцијализацију учесника у насиљу; заштиту права и смањење додатне патње свих који су укључени у насиље.

Циљеви:

- подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад установе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања,
- дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља,
- стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања,
- укључивање свих интересних група (ученици, наставници, родитељи, стручни сарадници, локална заједница...) у доношење и развијање програма превенције,
- подизање нивоа свести и осетљивости свих укључених у живот и рад установе за препознавање насиља,
- дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања ако се исто деси,
- информисање свих укључених у живот и рад установе о процедурама и поступцима за заштиту и реаговање у ситуацијама насиља,
- спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља и успостављање система ефикасне заштите деце у случајевима насиља,
- стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите,
- ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција детета у заједницу вршњака,
- унапређивање компетенција наставног и ненаставног особља, деце, родитеља и др. за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања.

Планиране активности:

- упознавање запослених, ученика и родитеља са програмом заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања
- упознавање запослених, ученика и родитеља са правилима понашања и обавезама ученика и наставника и последицама кршења правила,
- јасно стављање до знања како ученицима тако и родитељима да се насиље у школи не толерише и да се о насиљу не ћути већ да се свака врста насиља пријави,

- развијање и неговање културе понашања, неговање толеранције, уважавања и међусобног прихватања,
- предавања и трибине о сагледавању ризичног понашања и његових последица,
- упознавање родитеља са Правилником о протоколу, са врстама насиља, са превентивним мерама, са акцијама које школа реализује,
- пружање подршке деци која трпе насиље и која су насилници кроз саветодавне разговоре, групне или индивидуалне,
- пружање подршке родитељима чија деца трпе насиље и чија су деца насилници кроз саветодавне разговоре, групне или индивидуалне,
- дефинисање процедура и поступака за заштиту ученика од насиља и реаговања у ситуацијама у којима се насиље дешава,
- спровођење поступака у складу са Посебним протоколом и другим актима,
- успостављање интерне заштитне мреже међу свим запосленима у школи,
- побољшање активности дежурних наставника, појачано дежурство на најфреквентнијим тачкама (ходници, двориште и око санитарних чворова) за време два велика одмора,
- вођење Књиге дежурстава у коју се бележе све активности везане за нарушавање реда,
- праћење и евидентирање врста и учесталости насиља,
- стручно усавршавање запослених из области ненасилне комуникације и конструктивног решавања конфликта,
- организовање едукативних предавања и радионица за ученике, родитеље и запослене из области ненасилне комуникације, упућивање на коришћење платформе „Чувам те“,
- обележавање Дечије недеље и Дана толеранције и учешће у хуманитарним акцијама ради развијања солидарности и емпатије код ученика,
- израда паноа на тему толеранције и ненасиља,
- осмишљавање и примена процедура за похваљивање и промовисање просоцијалних облика понашања ученика,
- укључивање ученика у спортске, културне и хуманитарне активности у школи и локалној заједници,
- организација недеље спорта и међудодељењских такмичења поводом обележавања Дана школе,
- упознавање родитеље са активностима школе у којима могу да учествују и организација заједничких активности наставника, деце и родитеља: радионице, часови, забавни и спортски програм и сл.

Превентивне активности

У интересу стварања и неговања климе прихватања, толеранције и уважавања личности, укључивања свих интересних група, подизање нивоа свести и осетљивости за препознавање насиља, злостављања и занемаривања, дефинисање процедура за заштиту од насиља, информисања свих укључених у живот и рад школе и унапређење њихових компетенција, планиране су следеће активности:

- састанак Тима и редефинисање улога и одговорности,
- упознавање нових чланова тима са Посебним протоколом и са облицима насиља,
- упознавање ученика и родитеља са Посебним протоколом,
- постављање паноа са правилима понашања на зидовима ходника школе,
- организовање предавања, трибина, радионица за ученике и родитеље,
- умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља, повезивање унутар и између институција,
- коришћење платформе „Чувам те“ на часовима одељењске заједнице, у активностима Вршњачког тима и Ученичког парламента.

Интервентне активности

Чланови Тима ће покретати и спроводити поступке и процедуре реаговања у ситуацијама насиља, настојати да успоставе ефикасну заштиту деце од насиља, пратити и евидентирати све

врсте насиља, подстицати ублажавање и отклањање последица насиља. Тим ће сарађивати са другим институцијама: МУП-ом, Центром за социјални рад, дечији педијатром и осталим здравственим службама.

Обавезујући кораци у интервенцији на насиље за све који учествују у раду и животу школе су:

- прихватање сазнања о насиљу,
- прекидање или заустављање насиља,
- смиривање ситуације,
- консултације о догађају и актерима уз поштовање принципа поверљивости: консултације унутар установе консултације изван установе

- спровођење акција,
- праћење ефеката мера и планирање нових активности и циклуса.

У складу са проценом нивоа ризика доноси се одлука о начину реаговања:

- случај се решава у установи,
- случај решава установа у сарадњи са другим установама,
- случај се прослеђује надлежним установама.

Реализатори активности су чланови Тима, наставници и остали запослени, ученици, родитељи. Они имају одређене улоге и одговорности.

Дежурни наставник:

- дежура у складу са распоредом,
- уочава и пријављује случај,
- покреће процес заштите детета (реагује одмах у случају насилног понашања, користећи неку од стратегија,
- обавештава одељењског старешину/васпитача о случају,
- евидентира случај,
- сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља.

Одељењски старешина:

- уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах,
- учествује у процесу заштите деце,
- разговара са учесницима насиља,
- информисе родитеље и сарађује са њима,
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља,
- прати ефекте предузетих мера,
- евидентира случај и води документацију,
- по потреби, комуницира са релевантним установама.

Тим:

- уочава случајеве насилног понашања,
- покреће процес заштите детета, реагује одмах,
- обавештава одељењског старешину и сарађује са њим,
- по потреби, разговара са родитељима,
- пружа помоћ и подршку деци/ученицима, наставницима,
- разматра случај (2. и 3. ниво) и осмишљава мере заштите,
- обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предизетих мера,
- по потреби, сарађује са другим установама,
- евидентира случај.

Помоћно-техничко особље,

- дежура по распореду,
- прекида насиље,
- уочава и пријављује случајеве насилног понашања.

Ученици, деца:

- уочавају случајеве насилног понашања,
- траже помоћ одраслих,
- пријављују одељењском старешини/васпитачу,
- за теже случајеве консултују чланове школског Тима,
- учествује у мерама заштите.

Начин реализације активности

Рад са ученицима

Облици и садржај рада са свом децом и ученицима, односно онима који трпе, чине или су сведоци насиља, злостављања и занемаривања припрема Тим у сарадњи са свим запосленима у школи. Ту спадају мере интервенције, али и свакодневни разговори наставника и чланова Тима са децом.

Сарадња са родитељима и локалном заједницом

Сарадња се одвија на састанцима Савета родитеља, на родитељским састанцима и кроз индивидуалне разговоре. Организују се предавања за родитеље у вези са поштовањем дечијих права, решавањем конфликта и сл.

Сарадња са општинским институцијама се одвија кроз рад Општинског тима за заштиту деце у коме су и чланови Тима наше школе. Организује се културне, спортске, забавне и друге активности за подстицање развоја писмености, креативности и фер плеја на нивоу општине у којима учествују деца, наставници и стручни сарадници школе.

Праћење програма заштите

Праћења, вредновања и извештавања о остваривању и ефектима програма заштите је стално, а нарочито, у односу на:

- учесталост инцидентних ситуација,
- заступљеност различитих облика и нивоа насиља,
- учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених,
- остварене обуке у превенцији насиља и потребе даљег усавршавања,
- број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака,
- степен и квалитет укључености родитеља у живот и рад установе.

Тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања

Задаци Тима за заштиту су да:

- припрема програм заштите,
- информисе децу и ученике, запослене и родитеље о планираним активностима и могућности тражења подршке и помоћи од тима за заштиту,
- учествује у обукама и пројектима за развијање компетенција потребних за превенцију насиља, злостављања и занемаривања,
- предлаже мере за превенцију и заштиту, организује консултације и учествује у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања,
- укључује родитеље у превентивне и интервентне мере и активности,
- прикупља податаке о учењеном насиљу на основу попуњених протокола и информација из Књиге дежурства и израђује извештај,
- сарађује са наставницима и родитељима ради решавања проблема понашања ученика, израђује извештај,
- прати и процењује ефекте предузетих мера за заштиту деце и ученика и даје одговарајуће предлоге директору,
- води и чува документацију,
- извештава стручна тела и органе управљања.

Програм спречавања дискриминације

Програм превенције дискриминаторног понашања има за циљ превазилажење стереотипа и предрасуда, препознавање сваког дискриминаторног понашања, усвајање става нулте толеранције за све облике и врсте дисакриминације и промовисање разумевања и сарадње без обзира на етнички, културни, језички или верски идентитет. Циљеви Програма реализоваће се унапређивањем система заштите и развијањем компетенција за делотворно смањивање дискриминације кроз мере и активности у току школске године.

Програм превенције других облика ризичног понашања

Основни циљ је да се за сву децу, ученике наше школе, осигурају безбедни и оптимални услови за несметан боравак и рад у школи, као и заштита од свих облика насиља, злостављања и занемаривања. Као саставни део рада, школа мора да омогући деци обавештења о свим питањима у вези с пушењем, алкохолом и дрогом, као и обукама деце у вези са ризицима везаним за игре на срећу (спортске кладионице, коцкање...) и компјутерске игре. Посебна пажња треба да се поклони последицама узимања дрога и других психоактивних супстанци. Децу треба упућивати на све штетне последице и ризике које могу имати на здравственом, психолошком, социјалном и економском плану. Едукација деце треба да има за циљ утицај на обликовање пожељних ставова и усвајање позитивних облика понашања.

Програм превенције малолетничке деликвенције

Један број ученика од 10 до 16 година живота има проблема у процесу социјализације у породичној, школској и друштвеној средини. Облик понашања и владања је резултат социјалног учења у породици, школи и средини. Школа као васпитно-образовна институција може да учини много у сузбијању и уклањању неприхватљивог владања.

Најважније активности у склопу превенције малолетничке деликвенције су превентивне активности које координише Тим за заштиту деце од насиља, злостављања и заменаривања, као и ваннаставне активности које ће омогућити развој индивидуалних потенцијала и правилно усмеравања раста и развоја деце, допринети бољој социјализацији и самопоздању, ангажовање ученика путем Ученички парламента.

Програм активности за превенцију и злоупотребу ПАС

Циљ овог програма је да се операционализује систем дугорочних мера, пре свега у делу превенције наркоманије и злоупотребе и других психоактивних супстанци, чија примена ће допринети формирању здраве личности ученика.

Задачи школе:

- обезбедити да ученици стичу неопходна знања која су значајна за формирање ставова, вредности и понашања која карактеришу здраву личност, способну за избор пожељних ставова живота,

- обезбедити да ученици усвоје знање и облике понашања предвиђене законом и правилима која се односе на забрану коришћења ПАС,

- обезбедити да се код ученика формирају механизми одбрамбеног понашања да препознају и супротставе се ситуацијама погодним за коришћење ПАС.

Да би био ефикасан у примени, програм ПАС мора бити примерен узрасту ученика, оспособљености наставника и ПП службе, програмиран и успешно реализован. У млађим разредима деца стичу знање и радне и хигијенске навике. Треба да упознају које су основне потребе организма за храном, раст и развој организма, као и основне потребе одржавања личне хигијене. У старијим разредима ученике треба упознати са појавом да неки млади користе ПАС и указати на негативне последице по здравље. Ученике треба научити да кажу „Не“, када се понуди ПАС.

Реализатори програма су разредне старешине, стручни сарадници, предметни наставници, спољни сарадници и ученици.

Програм ваннаставних активности ученика

У циљу подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена, ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства Школа реализује ваннаставне активности ученика у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта. Реализација ових активности везана је и за сарадњу са локалном средином и ангажовањем Школе у разним пројектима.

Сви садржаји и активности које се реализују у току једне школске године нису унапред предвидиви, односно током године се реализују и неке активности и садржаји који нису дати у програму.

Циљеви:

- јачање образовно-васпитне делатности школе,
- подстицање индивидуалних склоности и интересовања ученика,
- подстицање деце да садржајно и целисходно користе слободно време,
- развијање и подстицање креативности и стваралаштва ученика и промоција постигнућа ученика,
- развијање читалачке и медијске писмености ученика и међупредметних компетенција,
- упознавање са занимањима у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта,
- развијање и неговања другарства и пријатељства међу ученицима.

У нашој школи велики значај се придаје ваннаставним активности и раду секција. Тежиште рада у организацији јесте на оним садржајима који подстичу и развијају интересовање, радозналост, самосталност и стваралачки однос ван оквира редовне наставе. Кроз секције ученици исказују своју креативност, интересовања и способности.

Такође, организују се часови ванучионичке, теренске и амбијенталне наставе. Наставници сарађују са локалном заједницом (Деца Врачара, ДКЦ, ГО Врачар, Библиотека града Београда...), учествују у програмима и сарађују са школама у општини и граду. Школа организује: школске приредбе и културне манифестације у школи, обележавање светских дана и важних догађаја и датума, посете Сајму књига, излете и екскурзије и сл.

Од школске 2020/2021. године школа је укључена у реализацију пројекта „Обогаћени једносменски рад“, а од 2021/2022. се реализује пројекат „Бесплатне школе спорта“.

У школи се организују и спортске и културне активности које реализују спортски клубови, школе глуме и страних језика.

Планиране активности:

- активности у оквиру часова одељењског старешине,
- активности у оквиру рада секција,
- културни, забавни, спортски и хуманитарни програми, пројекти, такмичења и друге манифестације у школи и локалној и широј заједници као што су Дечија недеља, Радост Европе, Дани европске баштине, „Златна сирена“, „Читам, па шта?“, „Оштро Перце“, „Дабар“, „Кенгур без граница“,
- радионице/активности у оквиру пројеката „Обогаћени једносменски рад“ и „Бесплатне школе спорта“,
- организација часова ванучионичке, теренске и амбијенталне наставе кроз сарадњу са културним и образовним институцијама у локалној средини,
- организација и реализација школских приредби и културних манифестација у школи,
- обележавање важних догађаја и датума,
- посете Сајму књига, излети, екскурзије и сл.

Реализатори су ученици, наставници и стручни сарадници, а по потреби и родитељи и стручњаци различитих профила.

Програм професионалне оријентације

Програм професионалне оријентације у основној школи има за циљ да развије спремност ученика да стичу знања и искуства о себи и свету рада како би доносили реалне одлуке у погледу свог даљег образовања и опредељивања, свесни шта оне значе за каснија образовна и професионална опредељења као и успех у раду.

Програм се реализују кроз конкретизоване задатке у оквиру професионалног информисања, саветовања и праћења развоја и успешности ученика у школи и то кроз све облике образовно-васпитног рада: редовне наставе, додатне наставе, слободних активности, часова одељењског старешине. Део активности се одвија у сарадњи са родитељима.

У нашој школи се планира и реализује низ активности прилагођених свим узрастима ученика. Ученици се од првог дана школе обрађујући текстове из читанке упознају са занимањима приказаним у тексту, уче се промишљању о особинама и способностима потребним за неко занимање, охрабрују се да кроз ликовне радове представе занимања која познају и о којима маштају. На старијим узрастима се ученицима пружа систематизована подршка у избору занимања организовањем посебних предавања на тему професионалне оријентације, попуњавањем упитника о интересовањима ученика и организовањем психолошких тестирања коришћењем стандардизованих психолошких инструмената за професионалну оријентацију.

Носиоци активности из оквира професионалне оријентације су: учитељи, одељењске старешине, предметни наставници, психолог, педагог, библиотекар, родитељи и стручна лица других институција.

У оквиру часова редовне наставе и слободних наставних активности, додатне наставе и ваннаставних активности ученици се упознају са бројним занимањима у различитим областима рада. Тако се још у првом разреду упознају са занимањима и радним местима у школи, кроз посете библиотеци, музеју и другим установама културе упознају се са пословима људи који у њима раде и сл. Коришћење текстова из уџбеника и посматрањем и непосредним учешћем сазнају и уочавају основне карактеристике занимања и послова у области науке, уметности, медицине, саобраћаја, безбедности, пољопривреде, туризма итд.

Наставници и стручни сарадници упознају ученике са променама који настају у свету рада и занимања, помажу ученицима да развијају и учврсте радне навике и подстичу их да и сами трагају за додатним ширим информацијама о подручјима рада и занимања, упућивањем на часописе, ТВ емисије, литературу, посматрање рада и послова људи у непосредној околини.

У програм рада часова одељењских старешина за све разреде укључени су и облици и садржаји посебно планирани за остваривање ПО. Садржаји рада одељењског старешине углавном се односе на разговоре у вези са значајем рада, стицањем основних знања о раду и занимањима, повезаношћу мануелног и интелектуалног рада, као и у вези са посетама различитим институцијама у локалној заједници. Такође, садржаји се односе и на формирање општих радних навика и изграђивање позитивних особина личности најнепосредније везаних за рад, развијање ставова о друштвеној и индивидуалној вредности људског рада (учешће у хуманитарним акцијама, радним акцијама, учење, обављање домаћих послова итд...), проширивање знања о занимањима њима блиских особа и информације о свим врстама занимања и захтевима појединих занимања.

Са ученицима седмог и осмог разреда ради се по посебном плану у оквиру пројекта професионалне оријентације, путем радионица које делом остварују на часовима одељењског старешине.

Ученицима који су се определили за неке спортске активности указује се на оне способности које долазе до изражаја у тој активности и на занимања у којима су те способности пожељне. Посебно треба ученике усмеравати према спортовима и физичким активностима за које су талентовани, а не показују интересовања (мерење физичких способности). Током реализације културних, забавних и хуманитарних активности ученицима треба указивати на значај рада, значај чувања друштвене имовине, важност радних навика за успех у животу, итд.

Професионална оријентација на преласку у средњу школу

Школа у сарадњи са установама за професионалну оријентацију помаже родитељима, односно другим законским заступницима и ученицима у избору средње школе и занимања, према склоностима и способностима ученика и у том циљу прати њихов развој и информише их о карактеру и условима рада појединих занимања.

Ради праћења индивидуалних склоности ученика и пружања помоћи ученицима и њиховим родитељима, односно другим законским заступницима у избору средње школе и занимања, у школи ради Тим за професионалну оријентацију. Тим информише о програмским задацима све школске органе: Наставничко веће, Савет родитеља, Ученички парламент и Школски одбор. Тим реализује програм професионалне оријентације за ученике седмог и осмог разреда – Професионална оријентација на преласку у средњу школу. Део програма је и програм радионица за седми и осми разред за ПО као и Акциони план, са 30 часова радионица и 30 часова реалних сусрета и других активности.

Циљеви програма:

- развијање спремности ученика да стиче знања и искуства о себи и свету рада, да објективно процењује своје потребе, способности, интересовања и особине личности у односу на захтеве жељених занимања и могућности запошљавања,
- подстицање развоја личности ученика и оспособљавање за доношење ваљане одлуке о избору даљег образовања и занимања,
- оспособљавање ученика за доношење реалне одлуке о избору одговарајућег занимања и успешније планирање правца свог професионалног развоја,
- развијање кључних компетенција за живот, планирањем каријере и укључивањем у свет рада кроз активно учење, организовањем радионица, акција, манифестација и реалних сусрета.

При постављању задатака из оквира програма професионалне оријентације пошло се од савремених научних сазнања о карактеристикама професионалног развоја и избору занимања и реалних могућности примене тих сазнања.

Општи задаци:

- упознавање, праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја и њихово подстицање да сами свесно доприносе сопственом професионалном развоју,
- упознавање ученика са светом рада и занимања, системом средњег васпитања и образовања и њихово оспособљавање за самостално прикупљање информација које се односе на свет рада и систем средњег образовања,
- формирање правилних ставова према раду,
- оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја и доношење реалних и зрелих одлука у вези са избором занимања и правцима стручног оспособљавања,
- подстицање ученика на испитивачко, експлоративно понашање према себи и свету рада,
- успостављање сарадње са ученичким родитељима и њихово оспособљавање за пружање помоћи деци у подстицању и усмеравању њиховог професионалног развоја,
- успостављање сарадње са установама и институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју ученика.

Концепт програма за ученике седмог и осмог разреда се остварује кроз пет процесних динамичких модула:

- Самоспознаја, препознавање сопствених потенцијала,
- Информисање о занимањима и каријери,
- Упознавање са путевима образовања, мрежом школа и каријере,
- Реални сусрети са светом рада (разговор са експертима, посета предузећима),
- Доношење самосталне одлуке о избору школе и занимања.

Планиране активности:

- информисање ученика и родитеља о организацији активности програма,
- реализација активности/радионица у оквиру више наставних предмета за остваривање Програма ПО,
- промоција средњих школа за које су ученици заинтересовани,
- сарадња са средњим школама у општини и организовање посета појединим школама,
- посета Сајма занимања и Сајма образовања,
- промоција НСЗ за заинтересоване ученике и родитеље,
- тест професионалних интересовања за све ученике осмог разреда

Начин остваривање активности

Програм Професионалне оријентације (ПО) остварује се интеграцијом у друге наставне предмете и кроз слободне и друге активности у седмом и осмом разреду, а спроводе га Тим за ПО и стручни сарадници уз помоћ свих предметних наставника.

У реализацију програма укључују се и повезују сви актери који имају утицај на развој личности ученика, доношење одлука о избору занимања и остваривању професионалног развоја: родитељи, наставници, стручни сарадници, лекари, стручњаци при Националној служби за запошљавање, као и локална самоуправа и медији. Развијањем сарадње са свим актерима, остваривањем истраживања и упознавањем са постигнућима пројекта ПО доприноси се унапређењу и афирмацији образовно-васпитног процеса у школи, што се одражава кроз све школске планове уз то се унапређују и садржаји других пројеката у школи.

Реалним сусретима са експертима, средњим школама, предузећима, могућом праксом, школа остварује подршку ученицима кроз васпитни рад. Посебно је важно укључивање ученика осетљивих група чиме се развија толеранција, поштовање различитости и хуманих односа, као и равноправност полова и превазилажење стереотипа о подели занимања.

Садржаји програма ПО су значајни за напредовање у оквиру стручног усавршавања јер омогућују развијање и унапређење свих наставничких компетенција (К1- К4) што се може остварити кроз огледне часове, приказ дидактичког материјала истраживања, излагање наученог на обуци, учешће у пројектима (реализатор, презентатор, асистент, учесник, координатор).

Програм здравствене заштите

Брига о здрављу, свестраном развоју и јачању психичких и физичких способности ученика, сталан је задатак школе. Здравствена заштита ученика обухвата и стицање хигијенских навика, упознавање биолошких и физиолошких функција организма и реализацију здравствених захтева, ради обезбеђења нормалних услова за рад ученика. Овај програм се реализује уз сталну сарадњу са ДЗ Врачар и одржавање тематских предавања за ученике од стране стручњака из ДЗ.

За ученике млађих разреда реализују се предавања у сарадњи са ДЗ Врачар у школи, а за ученике старијих разреда радионице у ДЗ Врачар. За ученике четвртог и шестог разреда организује се предавање на тему „Промене у пубертету“.

Програм здравствене превенције се реализује кроз наставне садржаје различитих предмета у оквиру часова редовне наставе (Свет око нас, Природа и друштво, Биологија, Физичко и здравствено васпитање), слободних наставних активности (Здрав живот, Чуvari природе), часова одељењског старешине, као и кроз радионице/активности у оквиру пројеката „Обогаћени једносменски рад“ и „Бесплатне школе спорта“ и различитим ваннаставним активностима, тј. акцијама посвећеним здравој исхрани и здравим стилевима живота.

Циљеви програма:

- стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота,
- унапређење хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље,
- остваривање активних односа у сарадњи школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика,
- развијање здравог односа према исхрани као важном фактору који је одговоран за физичко и ментално здравље,
- повећање одговорности за властито здравље,
- развијање свести о важности превенције и заштите здравља уста и зуба,
- развијање свести о правилном држању тела, учесталости деформитета кичме, превентивним активностима,
- развијање свести о здравом начину исхране,
- развој хуманизације односа међу људима,
- упознавање са занимањима у области здравствене културе,
- развијање међупредметне компетенције Одговоран однос према здрављу.

Планиране активности:

- стална брига запослених и ученика о хигијенским условима у школи,
- преглед ученика при упису у први разред, редовни систематски прегледи, редовна вакцинација планираних узраста,
- прегледи ученика при поласку на зимовање, летовање и рекреативну наставу,
- стоматолошки преглед ученика,
- предавања за ученике млађих разреда на тему правилних хигијенских навика и одржавања личне хигијене,
- предавања о пубертету и психофизиолошком сазревању ученика (четврти и шести разред) и на тему злоупотребе психоактивних супстанци и алкохола (седми разред),
- радионице у вези са репродуктивним здрављем за ученике седмог и осмог разреда,
- радионице/активности у оквиру часова редовне наставе, слободних наставних активности и пројеката „Обогаћени једносменски рад“ и „Бесплатне школе спорта“,
- организација корективне гимнастике,
- осигурање ученика школе,
- стална сарадања за Домом здравља Врачар, релевантним здравственим установама и заводима,

- подстицање ученика да се баве различитим ваннаставним активностима у организацији школе, са посебним акцентом на спортским активностима,
- реализација активности у циљу развијања међупредметне компетенције Одговоран однос према здрављу,
- обележавање датума битних за заштиту здравља и израда паноа и прилога за школски сајт.

Реализација програма одвија се у оквиру редовне наставе, тј. интеграције здравствено-васпитних садржаја у програме разредне и предметне наставе, и кроз ваннаставне активности, уређење школског простора, организовање предавања и разговора о здравим стиливима живота. За реализацију овог програма користе се индивидуалне и групне методе здравствено-васпитног рада (предавања, рад у малој групи, креативне радионице, гледање презентација, организовани приказ изложбе и др.). У реализацији програмских садржаја осим наставника учествоваће и родитељи, друштвено-хуманитарне, спортске, рекреативне, културне и друге организације и удружења.

У основној школи програм здравственог васпитања реализују здравствени и просветни радници, али и стручни сарадници, родитељи и представници друштвене заједнице.

Здравствена заштита ученика се врши по плану здравствене службе Дома здравља Врачар. Дом здравља се налази у непосредној близини школе. Стоматолошка заштита је свакодневна већ дуги низ година у самом објекту школе. Неопходно је да здравствено васпитање буде укључено у живот и рад школе, а када се ради о његовом информатвном аспект, да се реализује што чешће применом активних метода и путем групног рада, а не само фронталним монолозима предавача.

Здравствена заштита ученика се остварује у Дому здравља Врачар. Сарадња са педијатријском службом одвија се у очувању здравља ученика, вршења редовних вакцинација и прегледа. Стручни органи школе и Наставничко веће редовно прате и врше анализу здравственог стања ученика, а после редовних прегледа доноси закључке и смернице за рад свих органа и наставника у школи. Према посебном програму са родитељима и ученицима реализује се здравствено просвећивање кроз конкретне теме. Програм је конципиран на два узрасна нивоа. Планирана је сарадња са Заводом за болести зависности и МУП-а у циљу едуковања стручних сарадника и наставника у борби против наркоманије. Конципиран програм унапређења здравственог васпитања који је поменут, представља јединствену васпитно-образовну област чији се задаци не могу остваривати искључиво у оквиру једног наставног предмета, јер бригу о здрављу, хигијенским условима рада у школи и ван ње, морају да прихвате сви радници школе, ђачки родитељи и друштвена средина у којој се школа налази.

Васпитање за хумане односе међу половима

Циљ овог подручја је да млади буду обавештени о хуманизацији односа између полова, планирању породице, да усвоје позитивне ставове и систем моралних вредности према себи и супротном полу, браку, породици, рађању и да прихвате понашање у планирању породице као право, обавезу и одговорност за рађање, васпитање и подизање деце.

Циљеви:

- васпитање младих за хумане односе између полова,
- подстицање физичког, психичког и социјалног развоја младих пружањем помоћи да стекну знања о себи, законитостима психофизичког развоја, проблемима одрастања и сазревања, развијањем позитивних ставова према полности, љубави и вредностима живота и здравља,
- информисање ученика у улози љубави и полности у животу човека.

Програм васпитања за хумане односе међу половима биће реализован у оквиру часова одељенске заједнице, а такође се захтева од наставника биологије, историје, географије, ликовне и музичке културе да у оквиру својих програма остваре одговарајуће општеобразовне задатке и садржаје. Школа ће имати и помоћ лекара у реализовању садржаја предвиђених за рад у одељенској заједници, путем предавања.

Програм социјалне заштите

Програм социјалне заштите подразумева пружање помоћи и оснаживање ученика за самосталан и продуктиван живот и регулисање питања социјалне искључености. Овим програмом се штити право сваког ученика на квалитетан живот и рад у школи и ученик се оспособљава за самостално и несметано укључивање у васпитно-образовни процес.

Програм социјалне заштите ученика је усмерен ка обезбеђивању адекватне образовне, материјалне и психолошке подршке ученицима из друштвено осетљивих група и ученика лошег материјалног статуса.

Школа посебно води рачуна о ученицима који имају потешкоће у породичном окружењу, као што су породица у процедури развода брака, лоши узајамни односи родитеља, озбиљнија болест ужег члана породице или ученика, тешки материјални услови и сл. За ове ученике организују се посебне активности у сарадњи са локалном заједницом, пре свега Центром за социјални рад.

Циљеви програма:

- стварање једнаких могућности за живот ученика у школи и подстицање социјалне укључености,
- обезбеђивање доступност услуга и остваривање права у социјалној заштити свим ученицима,
- пружање помоћи ученицима у превазилажењу социјалних и животних тешкоћа,
- предупредивање злостављања, занемаривања и експлоатисања, односно отклањање њихових последица,
- сарадња са Центром за социјални рад – помоћ у превазилажењу породичних проблема ученика, проблема насиља и малолетничке делинквенције, помоћ у информисању родитеља о инклузивном образовању и укључивању ученика у школу.

Програм социјалне заштите школа остварује путем часова одељенске заједнице, као и на часовима грађанског васпитања и кроз заједничке активности наставника, стручних сарадника и директора. Теме које се тичу социјалне заштите ученика, наставници планирају и реализују у складу са годишњим и месечним планом рада наставника. Овај програм, такође, подразумева укључивање родитеља у читав процес превазилажења социјалних и животних тешкоћа ученика, као и осталих релевантних институције наше општине.

Планиране активности:

- евиденција социјално угрожених породица,
- саветодавни рад са социјално угроженим породицама,
- сарадња са локалном самоуправом за обезбеђивање средстава за помоћ породицама,
- посредовање у остваривању права на материјалну помоћ (уџбеници, настава у природи, екскурзије, лечења, летовање, бесплатан ручак у школској кухињи),
- сакупљачке акције репроматеријала,
- продајне изложбе ученичких радова и усмеравање новчаних средстава према социјално угроженим породицама,
- организовање хуманитарне акције „Деца деци“ - прикупљање гардеробе, школског прибора, хигијенских средстава, играчака...,
- реализација радионица на тему „Сви исти, а сви различити“.

Носиоци активности детектују и идентификују социјални проблем, те информишу путем дописа раднике Центра за социјални рад који на основу налаза и мишљења школе, одлазе на терен, преиспитују породичну ситуацију и уз помоћ различитих законских мера пружају социјалну заштиту ученицима и њиховим породицама.

Начин реализације активности

Начин реализације активности се одвија најпре у школи где стручни сарадници уз сарадњу учитеља, одељењских старешина и наставника детектују социјални проблем независно од тога да ли је повезан с понашањем ученика и/или чланова његове породице. Стручни сарадници тада путем дописа обавештавају Центар за социјални рад, који предузимају мере из свог делокруга рада – одлазе на терен, преиспитују породичну ситуацију, обављају информативне разговоре с ученицима и/или члановима њихових породице. Када утврде потребне чињенице, реализују одређене социјалне и законске мере и пружају социјалну заштиту ученицима и њиховим породицама. У циљу ефикасније сарадње школе и Центра за социјални рад могућ је и долазак радника Центра за социјални рад у школу, где се даље формира заједнички тим за заштиту ученика који прави лични план заштите ученика и ради на његовој реализацији.

Опсервација и идентификација ученика с одређеним социјалним проблемима се у школи одвија свакодневно. У почетку стручни сарадници проблем покушавају да реше уз сарадњу родитеља (службеним позивима у школу и информативним разговорима), а уколико нема резултата, по потреби током школске године, шаљу дописе Центру за социјални рад те тиме укључују Центар у решавање одређеног проблема.

Праћење резултата спроведених мера и поступака се састоји од праћења и вредновања промена у понашању ученика и уклањању социјално угрожавајућих и ризичних фактора из социјалне околине ученика. Врло је важна повратна информација Центра за социјални рад школе, односно благовремена узајамна комуникација.

Програм заштите животне средине

Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести, као и очување природних ресурса. Очување природних ресурса обухвата и упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике. Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине – локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља, односно старатеља и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и акција за заштиту животне средине у складу са законом.

Циљеви програма:

- развијање свести код ученика о важности одржавања здраве животне средине,
- подизање свести код ученика, наставника и родитеља о очувању и унапређењу животне средине,
- неговање здравог односа према животној средини,
- упознавање ученика са коришћењем и рационалном употребом природних ресурса,
- развијање међупредметне компетенције Одговоран однос према околини,
- упознавање са занимањима у области заштите животне средине,
- подстицање развоја и формирање здравствених и естетских ставова и навика код ученика кроз естетско уређење школе.

У оквиру овог програма ученици се информишу о значају очувања животне средине, са посебним освртом на њихов лични допринос и ангажовање у реализацију акција на нивоу школе и локалне заједнице. Са темом екологије и заштите животне средине ученици се сусрећу у млађим разредима у оквиру предмета Свет око нас и Природа и друштво, а у старијим у оквиру Биологије, Физике, Хемија, Технике и технологије и слободних наставних активности Чуvari природе и Практична хемија када добијају информације о загађивачима ваздуха, глобалном отопљавању, променама у клими и њиховом утицају на живот на планети, значају одрживе енергије, значају селекције отпада и његове рециклаже, заштити вода, шума, утицају отпада, посебно пластике, на животну средину, опасности од пожара и поплава. Такође, ово је тема о којој се разговара и на часовима одељењског старешине, Грађанског васпитања, Српског језика и књижевности и сл.

Планиране активности:

- уређење учионица и израда одељенских паноа у вези са заштитом животне средине,
- реализација радионица и пројеката у оквиру часова редовне наставе и слободних наставних активности
- реализација огледних часова, предавања, радионица и трибина о важним темама загађивања и заштите животне средине,
- обележавање важних дана у вези са заштите животне средине (Светски дан вода, Светски дан шума, Дан планете Земље, Светски дан заштите животне средине),
- учествовање на манифестацијама које организује Природњачки музеј у Београду и сарадња са музејом,
- учествовање на манифестацијама у вези са екологијом и заштитом животне средине које се организују на општини Врачар,
- одржавање зеленила у школи и школском дворишту, сарадња са Гарден центром, или неком другом фирмом и установом, ради даљег озелењавања,
- ваннаставне активности, акције на уређењу школске средине (уређење хола школе и дворишта),
- праћење и анализа загађености воде, ваздуха, земљишта,
- учешће у хуманитарним акцијама сакупљање чепова и лименки за рециклажу,
- израда предмета од рециклираног материјала,
- израда лифлета, информатора у циљу промоције одговорног односа према животној средини и израда прилога за школски сајт.

Унапређење животне средине

Садржаје овог програма неопходно је уградити у одговарајуће теме програма редовне наставе, додатног рада, слободних активности, друштвено-корисног рада и одељењских заједница ученика. Тако у оквиру програма редовне наставе треба одредити тематске целине које су повезане са садржајима из области заштите здравља и унапређивања животне средине и обрадити их у оквиру Програма заштите животне средине.

Основни циљ је стицање знања која су неопходна с обзиром на угроженост животне средине.

Садржајима треба подстицати ученике на размишљање о проблему заштите и унапређивања животне средине. У разредној настави ученицима је нужно дати објашњење везе човека и његове животне средине. Разговор о животу и раду у школи, у родитељској кући, у природној средини, о месту и ближој околини – све су то теме којима ће се указати на потребу њене заштите и унапређивања. У предметној настави, уз одговарајућу наставну јединицу, наставник ће истаћи и реализовати конкретан садржај у области заштите и унапређивања животне средине.

У реализацији нужно је веће ангажовање наставника одређених предмета – биологије, хемије, технике и технологије и др.

Сви садржаји поменутих тема (програма) садрже се у оперативним плановима одељењских заједница, односно – часа одељењског старешине.

Програм сарадње са локалном самоуправом

Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развитак школе.

Посебно је добра сарадња са Градском општином Врачар која улаже у образовање и подржава образовно-васпитни рад школе. Сарадња се остварује кроз свакодневне контакте директора и општине, образовну подршку општине школи, кроз учешће ученика у разним тематским предавањима, учешће у радионицама за Дане европске баштине и сл.

Циљеви програма:

- остваривање сарадње и заједничког планирања активности школе и локалне заједнице,
- укључивање школе у дешавања на територији локалне самоуправе,
- јачање компетенција запослених и ученика,
- едукација ученика у области науке, уметности, културе, здравства, саобраћаја, безбедности и медија и упознавање са занимањима у тим областима,
- промоција школе и подизање угледа школе.

Планиране активности:

- сарадња са другим школама у општини и граду у оквиру пројекта „Оштро Перце“
- сарадња са Библиотеком града Београда у организацији часова/радионица/предавања за ученике и у оквиру пројекта „Читам, па шта?“,
- сарадња са Домом здравља Врачар – систематски прегледи ученика, предавања и радионице за ученике из области здравственог васпитања, специјалистички прегледи ученика осмог разреда потребни за упис у средње школе...,
- сарадња са Центром за социјални рад – помоћ у превазилажењу породичних проблема ученика, проблема насиља и малолетничке делинквенције, помоћ у информисању родитеља о инклузивном образовању и укључивању ученика у школу...,
- сарадња са МУП-ом и и Агенцијом за безбедност у саобраћају у организацији предавања и радионица за ученике „Безбедно у саобраћају“
- сарадња са ЈКП „Паркинг сервис“ у оквиру акције „Ђачко паркинг место“
- сарадња са Црвеним крстом - оспособљавање ученика и наставника за пружање помоћи и заштите у незгодама и елементарним непогодама,
- сарадња са Градском општином Врачар и Скупштином Града - образовна подршка школи, учешће у Данима европске баштине, пријем вуковаца и ђака генерације, награђивање најбољих ученика и др.,
- сарадња са Полицијском управом за град Београд и Полицијском станицом Врачар кроз подизање нивоа безбедности школе и њеног окружења,
- сарадња са Регионалним центром за таленте, Центром за промоцију науке, ДКЦ-ом, спортским и културним институцијама и Руским домом - организовање обилазака, посета и присуство одређеним програмима,
- сарадња са Удружењем пословних жена Србије током обележавања Дана девојчица,
- сарадња са Центром за образовање и културу „Божидарац 1947“ и организацијом Пријатељи деце Врачара ради заједничког учешћа у приредбама, манифестацијама, хуманитарним акцијама и такмичењима,
- сарадња са Храмом Светог Саве кроз часове верске наставе,
- сарадња са факултетима - организовање хоспитовања студената, размена искустава наставника, учешће у мини пројектима.

У реализацију програма укључени су директор, стручни сарадници, наставници и ученици, а по потреби и родитељи и представници локалне заједнице.

Програм сарадње са породицом

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно другим законским заступницима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе сваког месеца, када родитељи, односно други законски заступници могу да присуствују образовно-васпитном раду.

Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа, на крају сваког полугодишта, организује анкетаирање родитеља, односно другог законског заступника, у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште. Мишљење родитеља, односно другог законског заступника, добијено као резултат анкетаирања, узима се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе.

Програми у области сарадње са породицом усмерени су пре свега на јачање родитељске компетенције и имају социо-едукативни и саветодавни карактер. Сарадња са породицом одвија се плански и систематски током целе године укључујући породице у планирање, реализацију и евалуацију те сарадње. Овакав облик сарадње је веома сложен и динамичан процес који зависи од креирања заједничког става у комуникацији са родитељима. Зато је потребно прецизно формулисање праваца за сарадњу са родитељима.

Циљ сарадње са породицом:

- побољшање информисаности школе и родитеља о укупном психофизичком и социјалном развоју ученика,
- подстицање и неговање партнерског односа, заснованог на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења наставника, ученика и родитеља,
- развијање позитивне атмосфере у школи,
- јачање родитељске компетенције,
- унапређивање сарадње са родитељима у реализацији школских активности и укључивање већег броја родитеља у активности школе.

Планиране активности:

- међусобно информисање о здрављу, психофизичким способностима и социјалном развоју ученика,
- информисање о учењу, понашању, ваннаставним школским активностима, условима рада у породици и друштвеној средини,
- индивидуални разговори и размена мишљења родитеља, наставника и стручних сарадника о напредовању и понашању ученика у породици и школи,
- укључивање родитеља у систематски васпитни рад школе путем родитељских састанака, рада Савета родитеља и индивидуалних контаката наставника и родитеља,
- разговори педагога и психолога са родитељима ради упућивања у напредак ученика,
- разговори одељењских старешина, педагога и психолога са родитељима у вези са случајевима дешавања проблема и приметног непримереног понашања и проналажењем најбољег начина за решавање настале ситуације,
- обавештавање родитеља у случајевима дешавања насиља, злостављања и занемаривања, предузимање потребних корака и сачињавање плана подршке и заштите кроз заједничко деловање породице и школе.
- упознавање родитеља са њиховим правима и обавезама и начину њиховог укључивања у живот и рад школе,
- упознавање родитеља са активностима школе у којима могу да учествују,
- организација отвореног дана школе,
- укључивање родитеља у разноврсне активности школе: реализација појединих часова (родитељи експерти), културне и спортске активности, уређење и опремање школе, донације...
- укључивање родитеља у процес професионалне оријентације ученика – родитељи као промотери одређених професија и занимања,
- организовање едукативних предавања и радионица за родитеље на родитељским састанцима или састанку Савету родитеља.

Да би се што боље одговорило потребама деце, породице и средине сарадња ће се реализовати применом и комбинацијом различитих облика сарадње:

- општи родитељски састанци,
- отворена врата,
- групни тематски родитељски састанци,
- анкетирање родитеља,
- индиректни контакти са родитељима (телефонски позиви, писана обавештења...),
- индивидуални разговори,
- радионице и учешће породице у заједничким активностима (посетиоци, волонтери, технички реализатори, помоћ у акцијама школе, израда наставних материјала и средстава, организација излета, екскурзија, наставе у природи, учешће у изради индивидуално образовних планова, спортске активности),
- писана комуникација (огласна табла, брошуре, панои, белешке о детету, ученички портфолио, извештај о децем напредовању, флајери, сајт школе).

Индивидуални контакти са родитељима

Индивидуални контакти са родитељима имају за циљ међусобно информисање о напредовању и укупном психофизичком и социјалном развоју ученика. Сваки одељењски старешина прима родитеље у време које сам одреди – дан отворених врата и о томе води посебну документацију. Посебно је важно интензивирати рад са родитељима ученика који показују изузетно напредовање или стагнирање у раду.

Родитељски састанци

Сваки одељењски старешина својим програмом рада утврђује број и садржај родитељских састанака који ће бити одржани током године (најмање четири, а по потреби и више). Одељењски старешина може реализовати и групне родитељске састанке уколико процени да су они сврсисходнији, на пример може да припреми информација за групу родитеља код чије деце се јављају потешкоће у развоју (помоћ родитеља у налажењу нових најбољих решења).

На родитељским састанцима поред утврђених садржаја који се тичу анализе успеха и владања, реализације наставе, организације излета, екскурзија, рада ваннаставних активности, биће реализоване и неке од педагошко-психолошких и здравствених тема. У организацији родитељских састанака и избору садржаја разговора могу, по потреби, да учествују и психолог и директор школе. Обавеза сваког одељењског старешине је да на време пријави одржавање родитељског састанка и поделе позивнице за њих. Тако ће на време све потребне информације стизати до родитеља, а руководство школе биће у прилици да непосредно одговара на питања родитеља о свим актуелним дешавањима у школи.

Евиденција родитељских састанака се води у дневнику рада.

Програм излета, екскурзија и наставе у природи

Екскурзија, излет, зимовање, летовање, и кампови су ваннаставни облици образовно-васпитног рада који се остварују ван наставе. На основу Правилника о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи израђује се план и програм реализације по разредима, који се налази у Годишњем плану рада школе. Школа, сваке године, расписује јавну набавку по процедури која се налази у Закону о јавним набавкама („Службени гласник РС“ бр. 91/2019).

Циљеви реализације излета, екскурзија и наставе у природи:

- савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини,
- упознавање културноисторијског наслеђа, природних лепота и и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе,
- развијање позитивног односа према националним, културним и естетским вредностима, и грашење одговорног односа према наслеђу,
- оснаживање позитивних социјалних односа између ученика, и ученика и наставника,
- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја,
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена,
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу,
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе,
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу,
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима,
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

Екскурзије и излети за старије разреде

Екскурзија је ваннаставни облик васпитног рада. Представља специфичну врсту културног и рекреативног рада. Екскурзија се организује уз сагласност родитеља и није обавезна за све ученике. Школа организује екскурзију уколико се за исту определи најмање 70% ученика на нивоу разреда.

Циљ екскурзије је савлађивање дела наставног програма, непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и природних лепота.

Специфични циљеви су:

- потврђивање и продубљивање знања из опште културе, уметности, књижевности, историје, географије, биологије...;
- неговање и поштовање споменика прошлости, народне традиције, развијање родољубља и еколошке свести,
- неговање и развијање другарства, слободне игре, самосталности, одговорности и међусобног уважавања и поштовања,
- усвајање правила понашања на јавним местима и у културним институцијама,
- забава и рекреација у функцији здравља.

Стручна већа и одељењска већа предлажу, Наставничко веће усваја, а Савет родитеља се саглашава са трајањем екскурзија и изабраним дестинацијама.

На нивоу школе је формирана комисија која се бави организовањем наставе у природи, излета, зимовања, летовања и кампова коју чине три родитеља, руководиоци разредних већа и већа млађих разреда, наставници историје и географије.

План и програм наставе у природи и екскурзија – млађи разреди

Екскурзија, излет, зимовање, летовање, и кампови су ваннаставни облици образовно-васпитног рада који се остварују ван наставе.

Циљ је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, као и рекреативно-здравствени опоравак ученика.

Настава у природи

Обједињене су законом и програмом утврђене функције и задаци основног васпитања и образовања са активним одмором, исхраном и рекреацијом ученика, а реализује се садржина која је званично усвојеним програмом предвиђена за одређени узраст ученика. Посебно се обраћа пажња и врши избор наставних јединица и планирају часови примерени месту и времену реализације наставе у природи.

Циљ делатности оваквог облика васпитно-образовног рада је да се повеже теоријско са практичним образовањем и да незаменљиви начин, путем посматрања у природи, непосредног сусрета и доживљаја остваре у најширем смислу схваћени задаци интелектуалног, физичко-здравственог, моралног, радног и естетског васпитања којима се утиче на развој личности ученика. Задаци се остварују у континуитету током боравка ученика на настави у природи, с тим што се неки од задатака, због многобројних педагошких ситуација и услова, остварују наглашеније.

Структуру васпитно-образовне делатности наставе у природи чине: настава, самостални рад ученика, друштвено-користан рад, слободне активности, културне и друге друштвене активности, активности у слободном времену.

План васпитно-образовних области је у потпуности усклађен са програмом наставе и учења за први, други, трећи и четврти разред. Часови страног језика ће се надокнадити пре реализације наставе у природи.

Васпитно-образовне активности, с обзиром на специфични амбијент, природу и друштвене услове, интензивније остварују следеће васпитно-образовне задатке:

- развијање и јачање физичких способности, јачања здравља и развијање хигијенских навика у условима колективног живота;
- оспособљавање ученика за самопослуживање, одржавање личне хигијене, хигијене одеће и обуће као остваривање лакших и једноставнијих задатака друштвенкорисног рада;
- упознавање ученика са животним условима и лепотама околине и погодностима које су људи својим радом створили међајући природу;
- оспособљавање ученика за посматрање и откривање појава и промена у природи, карактеристика тла, климе, биљног и животињског света и рада људи, као и њихове међусобне зависности;
- развијање љубави према природи и спремности за чување и заштиту и природе;
- осамостаљивање ученика за рад и живот ван куће;
- навикавање ученика да се задаци извршавају редовно, уредно, уз надзор учитеља и заједничку процену резултата;
- васпитање у духу поштовања личности сваког човека; и усмеравање ученика на разне видове изражавања доживљеног и подстицање ликовног, музичког, литералног, драмског и других облика стваралаштва.

Садржај по предметима је различит за свако разредно веће млађих разреда, а слободне активности су заједничке.

Слободне активности у слободном времену:

- састављање оригиналних ученичких радова (песме, приче, записи), инспирисани природним амбијентом, колективним животом, припремање програма за вечерње дружење;
- писање писама родитељима-пријатељима;
- читање дечије штампе.

Самостални и практични рад:

- вежбање и оријентација у природи;
- прикупљање разгледница и другог материјала о изгледу места;
- распознавање биљног света;
- упознавање и разликовање главних делова биљака и њихова примена у разним годишњим добима;
- посматрање и распознавање животињског света околине; вођење календара природе; колективне посете.

Игре: јутарња гимнастика, пешачење лаганим и бржим темпом, елементарне игре бацања лоптом, такмичење у скоковима у даљ, навлачење конопца и прескакање вијаче, игре по избору ученика.

Културне активности:

- припремање програма за вечерњу забаву;
- разне друштвене игре са применом бројалица, брзалица; заједничко слушање музике.

Распоред дневних активности:

- устајање и лична хигијена;
- јутарња гимнастика;
- спремање соба и припрема за доручак;
- доручак;
- настава;
- активности у слободно време;
- ручак и одмор;
- шетња и рекреација;
- друштвене и друге игре;
- припремање програма за вечерњу забаву;
- вечера;
- вечерњи програм;
- припремање за спавање.

Сви дани наставе у природи организују се као радни и улазе у, законом утврђени, број радних дана током школске године. Распоред часова је нормиран за основну школу па обавезује учитеља да га се придржава и када је настава у природи, а у осталим активностима могућа су одступања – еластичан приступ.

Дестинације

Настава у природи и једнодневни излете за ученике од првог до четвртог разреда

Настава у природи:

Гоч (Добре воде), Дивчибаре, Тара, Копаоник и Златибор, Врњачка Бања, Сокобања

Излети за ученике млађих разреда:

Засавица и Музеј хлеба; Природњачки музеј у Свилајнцу, Парк минијатуре манастира, водопад Лисине; Смедерево, Виминацијум и ергела Љубичево, Аранђеловац и Топола

Излети и екскурзије за ученике од петог до осмог разреда

Пети разред, једнодневни излет – Ваљево, Бранковина, Лелић, Струганик

Шести разред, једнодневни излет – Манасија, Раваница, Јагодина, Ресавска пећина

Седми разред, дводневна екскурзија – Ковачица, Идвор, Суботица, Палић

Осми разред, тродневна екскурзија – 1. Врњачка Бања, Крушевац, Нови Пазар

2. Бердап, Лепенски вир, Зајечар, Гамзиград

Програм рада школске библиотеке

Рад школске библиотеке реализује школски библиотекар кроз програм рада прилагођен наставним плановима и програмима. Школски библиотекар, својим стручним ангажовањем, доприноси унапређивању свих облика и подручја рада, тако што учествује у пословима планирања, програмирања, организовања, унапређивања и праћења рада школе, односно целокупног образовног процеса, као члан школских тимова.

Програм рада школског библиотекара обухвата задатке и послове у областима: Образовно-васпитни рад, Библиотечко-информациона делатност, Културне активности и уметнички аспект образовања. Школски библиотекар сачињава планове рада (годишњи, месечни, акциони) на основу Правилника о програму свих облика рада стручног сарадника („Просветни гласник“, број 5/2012 од 19.6.2012. године).

Услови рада школске библиотеке

Школска библиотека ОШ „Свети Сава“ се налази у приземљу школе. Састоји се из три дела: читаонице, дела у ком је смештен највећи до књижног фонда и дела за рад библиотекара.

Фонд чини 12000 књига. Већи део је намењен ђацима: лектира, белетристика, уџбеници, енциклопедије, речници, приручници, атласи, сликовнице. Библиотека поседује и мали број дечијих часописа. Наставнички фонд чине књиге из различитих научних области, стручно-педагошка и методичка литература, белетристика и стручни часописи.

Библиотечки фонд је добро организован. Књиге су у полицама смештене по УДК систему, а део школске лектире и књиге за најмлађе читаоце су смештене на посебним полицама по разредима. Приступ књигама је слободан.

Сви ученици наше школе чланови су школске библиотеке, као и сви запослени у школи.

Циљеви рада школске библиотеке и школског библиотекара:

- обезбеђивање различитих извора информација и приступа ка њима,
- развијање и неговање навике и уживања у читању и учењу код деце, као и навике коришћења библиотеке током читавог живота,
- развијање информационе/медијске/дигиталне писмености ученика и наставника - овладавање вештинама налажења и критичког процењивања датих информација,
- оспособљавање ученика да користе информације у свим облицима и на свим медијима и да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота,
- остваривање сарадње и заједничког планирања активности наставника, школског библиотекара и локалне заједнице,
- пружање услуга за унапређивање свих облика и подручја рада образовно-васпитног процеса.

Задачи и активности школског библиотекара су:

- развијање и неговање навике читања и коришћења библиотеке код ученика и наставника,
- развијање и промовисање правилне употребе свих облика извора информација,
- стварање услова за интердисциплинарни приступ настави и електронском учењу,
- мотивисање за учење и подстицање на оспособљавања за самостално учење и образовање током целог живота,
- сарадња са наставницима, ученицима и њиховим родитељима,
- праћење и подстицање развоја ученика у индивидуалним способностима и њиховим склоностима ка интелектуалном, емоционално-социјалном и сваком другом професионалном развоју,
- пружање помоћи обдареним ученицима при налажењу и избору одговарајуће литературе, а посебно ученицима који имају тешкоће у учењу и раду, али и оним ученицима који живе у тежим социјалним приликама, сарађујући са њиховим родитељима и релевантним институцијама,

- стварање услова за што непосреднији и једноставнији приступ библиотечком фонду и расположивим изворима информација, и развијање индивидуалне стваралачке способности и креативности код ученика,
- обезбеђивање приступа програмима који раде на развијању информационе писмености, како би се корисници оспособили за проналажење, анализирање, примену и саопштавање информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо -комуникационих технологија,
- припремање и реализовање библиотечког програма намењеног ученицима са посебним потребама и посебним способностима,
- вођење аутоматизованог библиотечког пословања (инвентарисање и сигнирање, каталогизација, класификација библиотечке грађе и други послови),
- коришћење савремених облика и метода рада са ученицима,
- заштита и чување библиотечко-медјатечке грађе и периодична ревизија фонда.

Школски библиотекар планом и програмом рада и остваривањем циљева и задатака рада школске библиотеке доприноси остварењу циљева и задатака рада школе.

Сарадњом наставника и библиотекара омогућава се повезивање наставних садржаја више предмета у подручју читалачке и информационе писмености кроз различите активности: реализација заједничког часа, планирање и реализација часова тематске и пројектне наставе, организовање радионица.

Ради подстицања личног, професионалног и социјалног развоја ученика библиотекар сарађује са наставницима у организовању програма/активности за развијање социјалних вештина, промовисање здравог стила живота, промовисање заштите човекове околине и подстицање професионалног развоја ученика, као и у организовању превентивних активности које доприносе безбедности у школи.

Библиотекар својим радом, и у сарадњи са наставницима и другим стручним сарадницима, реализује и активности из програма културних активности школе, заштите од насиља, злостављања и занемаривања и превенције других облика ризичног понашања, професионалне оријентације, као и програма сарадње са локалном самоуправом и сарадње са породицом.

Активности библиотекара

Планирање и програмирање рада библиотеке и библиотекара

- Израда годишњег плана рада и месечних планова
- Планирање рада са ученицима у школској библиотеци и заједничких часова са наставницима
- Планирање набавке литературе и периодичних публикација за ученике, наставнике и стручне сараднике

Праћења и вредновање образовно-васпитног рада

- Учешће у изради Годишњег плана рада школе, Развојног плана и Школског програма
- Праћење наставних планова и (кроз сарадњу са наставницима) и усаглашавање наставних садржаја више предмета ради лакшег организовања часова тематске наставе и школских пројеката
- Одабирање и припремање литературе и друге грађе за обележавање важних дана у вези са књигом, читањем и библиотеком
- Вођење библиотечког пословања: набавка и обрада књига, заштита и отпис, инвентарисање и сигнирање књига, уређивање књижног фонда по УДК систему
- Стручни рад у библиотеци: организација рада библиотеке, рад са корисницима, израда извештаја о раду
- Учешће у реализацији и праћењу активности предвиђених Развојним планом школе и Школским програмом,
- Праћење и вредновање реализације школских пројеката у којим учествује школски библиотекар

- Праћење реализације активности у школи и израда летописа школе
- Праћење рада школских библиотекара у свету и коришћење нових сазнања и достигнућа за побољшање сопственог рада и рада школе
- Праћење и вредновање образовно-васпитног рада и предлагање мера за повећање квалитета образовно-васпитног рада.

Рад са наставницима

- Сарадња са наставницима око утврђивања годишњег плана обраде лектире
- Договор о коришћењу ресурса библиотеке у процесу наставе у складу са Развојним планом и Школским програмом
- Планирање и реализација заједничких часова са наставницима у оквиру тематске и пројектне наставе, као и часова/активности предвиђених Развојним планом школе
- Сарадња са наставницима на реализацији активности из пројеката „Оштро Перце“ и „Читам, па шта?“
- Припрема и организација заједничких часова са наставницима поводом обележавања важних дана у вези са књигом, читањем и библиотеком
- Информисање наставника о новонабављеним књигама, подстицање наставника на коришћење стручне литературе и различитих извора информација
- Припремање електронског наставног материјала за заједничке часове тематске и пројектне наставе и реализација часова уз примену електронског учења
- Сарадња са наставницима у реализацији слободних наставних активности Креативно писање и Комуникација и медији
- Израда приказа појединих књига и часописа и других садржаја, у штампаном и електронском облику, важних за образовно-васпитни рад и професионални развој
- Сарадња са наставницима у припреми прилога за школски сајт и школски лист
- Пружање стручне подршке наставницима у развијању компетенција за остваривање циљева и општих исхода образовања и васпитања.

Рад са ученицима

- Упознавање ученика са радом библиотеке, рад са ученицима у библиотеци
- Упознавање ученика са УДК распоредом грађе у библиотеци
- Навикавање ученика да пажљиво користе и чувају библиотечку грађу
- Помоћ ученицима при избору књига и упућивање у читање књижевних дела
- Развијање позитивног односа према читању и важности разумевања текста
- Упознавање ученика са научно популарном и стручном литературом
- Развијање читалачке културе ученика кроз пројекте „Оштро Перце“ и „Читам, па шта?“ и упознавање ученика са начином израде приказа књига
- Упознавање ученика са појмом библиотерапије и њеном важношћу за лични раст и развој
- Припремање ученика за самостално коришћење разних извора информација, упознавање са методама и техникама научног истраживања и библиографског цитирања и помоћ у припреми и обради задате теме из различитих предмета
- Обележавање важних дана у вези са књигом, језиком, читањем и библиотеком, промовисање језичке писмености и упознавање ученика са другим врстама писмености (заједнички часови са наставницима)
- Часови у библиотеци, навикавање ученика да долазе у школску и јавну библиотеку и да учествују у културним активностима
- Развијање информационе, медијске и дигиталне писмености ученика кроз рад у школској библиотеци и на заједничким часовима са наставницима
- Коришћење савремених облика и метода рада ради развијања критичког мишљења
- Развијање индивидуалне стваралачке способности и креативности код ученика
- Оспособљавања ученика за самостално учење и образовање током целог живота.

Рад са родитељима, односно старатељима

- Сарадња са родитељима у вези са развијањем читалачких навика ученика
- Сарадња са родитељима у вези са пружањем помоћи ученицима током израде прилога за школски лист и сајт

Рад са директором, помоћником директора, педагогом и психологом

- Сарадња са стручним већима наставника, педагогом, психологом и директором школе у вези с набавком и коришћењем књижне грађе
- Сарадња са директором, помоћником директора, педагогом и психологом у припремању прилога за летопис школе, школски сајт и школски лист
- Припремање и организовање активности поводом обележавања важних дана у вези са књигом, читањем и библиотекама
- Присуство стручним већима и Наставничком већу и информисање наставника о набавци нове стручне литературе и постојању електронских извора информација важних за рад наставника/школе

Рад у стручним органима и тимовима

- Рад у школским тимовима
- Рад у Тиму за сајт, школски лист и летопис и промоција рада школе и школске библиотеке, уређивање и израда прилога за сајт школе, школски лист и летопис
- Присуство одељењским и стручним већима и Наставничком већу, сарадња са наставницима, педагогом и психологом у планирању и организовању стручног усавршавања у установи

Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе

- Сарадња са Библиотеком града Београда ради обележавања важних дана у вези са књигом, читањем и библиотеком
- Сарадња са Библиотеком града Београда током реализације пројекта „Читам, па шта?“
- Сарадња са основним и средњим школама у општини и граду
- Рад у Друштву школских библиотекара Србије
- Сарадња са издавачима

Вођење документације, припреме за рад и стручно усавршавање

- Праћење и евиденција коришћења литературе у школској библиотеци
- Припреме за рад (припреме за часове)
- Вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекара – анализа и вредновање рада школске библиотеке
- Вођење стране Школска библиотека на сајту школе
- Похађање стручних семинара и скупова
- Стручно усавршавање у установи, излагање на стручном већу и Наставничком већу

Културне активности

1. Сарадња са Библиотеком града Београда
2. Обележавање важних дана:
 - Дан писмености (8. септембар), Дечија недеља (прва недеља октобра), Месец школских библиотека и Месец књиге (октобар и новембар),
 - Међународни дан толеранције (16 новембар), Светски дан телевизије (21 новембар),
 - Међународни дан матерњег језика (21. фебруар), Светски дан поезије (21. март),
 - Међународни дан дечије књиге (2. април), Светски дан књиге и ауторских права (23. април)

Теме у области образовно-васпитног рада по разредима које се реализују на часовима библиотекара или у сарадњи са наставницима

За ученике од првог до четвртог разреда

1. Библиотека (школска библиотека и друге библиотеке намењене деци), књиге и читање
2. Упознавање са радом библиотеке, правила понашања и услови коришћења школске библиотеке
3. Комуникација и медијске поруке, Информације и како их проналазимо и користимо
4. Изражајно читање, разговор о прочитаној књизи, препричавање и тумачење,
5. Обележавање важних дана у вези са књигом и библиотеком
6. Књиге некад и сад, како настаје књига (појмови: аутор, илустратор, издавач...)

7. Распоред књига у библиотеци,
8. Дечје енциклопедије и часописи, Лексикони, речници и други приручници
9. Моја омиљена књига - изражавање личног става
10. Прича о медијима, Креирање медијске поруке

За ученике од петог до осмог разреда

1. Референсна збирка и њено коришћење, УДК класификација књига, Каталози
2. Електронске књиге и дигиталне библиотеке
3. Приказ књиге - изражавање личног става
4. Библиотерапија
5. Читалачка, научна и математичка писменост
6. Информациона писменост - самостално проналажење информација, провера извора информација, вредновање информација, коришћење информација, библиографско цитирање
7. Медији и медијска писменост, разумевање медијске поруке и креирање медијске поруке
8. Истраживачки рад у библиотеци
9. Дигитална писменост
10. Обележавање важних дана у вези са књигом и библиотеком

Исходи и образовни стандарди

Библиотекар својим радом доприноси развијању исхода и образовних стандарда различитих наставних предмета, нарочито у вези са писменошћу, читањем, разумевањем прочитаног, истраживачким радом и сл. (Српски језик, Историја...), као и међупреметних компетенција: Компетенција за учење, Комуникација, Рад с подацима и информацијама, Дигитална компетенција, Естетичка компетенција, Решавање проблема, Сарадња итд.

Такође, библиотекар својим радом развија исходе/образовна постигнућа ученика у областима рада школске библиотеке и школског библиотекара: Библиотека, читање и писменост, Информациона, медијска и дигитална писменост и Социјалне вештине.

Исходи у областима рада школске библиотеке и школског библиотекара

Библиотека, читање и писменост:

1. Лоцира школску библиотеку, познаје школског библиотекара и учествује у активностима у библиотеци
2. Зна да школска библиотека има различите материјале и књиге у штампаном облику који могу да се позајме и разуме важност и правилно чување тог материјала
3. Разуме да су различите врсте књига смештене у различитим деловима библиотеке, зна да пронађе сликовницу или књигу за час
4. Разуме функцију библиотеке, препознаје различите типове библиотека и користи библиотеку за личне потребе и проналажење информација потребних за школу
5. Слуша и чита текстове потребне за школу и из задовољства, говори о омиљеним књигама и писцима, разликује чињеницу од измишљене приче, има културу комуникације
6. Разликује основне књижевне жанрове и одређује основне елементе, тему, ликове, заплет, време, место и идеју приче,
7. Разуме да су књиге организоване у систем Универзалне децималне класификације и уме да користи тај систем да пронађе књигу
8. Разуме да су књиге из области књижевности постављене по алфаветском реду презимена аутора и уме да пронађе потребну књигу,
9. Чита различиту литературу (књижевност и научна литература) у различитим облицима, потребну за школу и из задовољства и забаве,
10. Уме да подели своје мишљење о прочитаном делу са другима, уме да формулише своје мишљење, јавно га искаже и да учествује у расправи

9. Разуме појам писмености и разликује појмове читалачка писменост, математичка и научна писменост, као и информациона, медијска и дигитална писменост,

10. Разуме важност писмености, нарочито читалачке писмености која је услов успешног учења и образовања

Информациона писменост:

1. Разуме да на питања може да се одговори проналажењем информација, Разуме шта је информација и зна да је пронађе уз помоћ библиотекара

2. Одређује кључне речи потребне за истраживачки рад уз помоћ библиотекара/наставника

3. Прикупља информације и проналази одговор на питање користећи различите изворе информација, штампане, електронске, људске изворе...

4. У истраживачком процесу одлучује која је информација потребна, налази штампане и електронске изворе, проверава изворе, вреднује и користи информације

5. Прави белешке о прикупљеним информацијама, прави листу коришћених извора

6. Разуме прикупљене информације, интерпретира их, комбинује и ствара нове, закључује, ствара ново знање, презентује закључке на различите начине (говори, пише, црта...)

7. Формира став и користи податке да га поткрепи, цитира све коришћене изворе по моделу који даје библиотекар/наставник,

8. Разуме да је погрешно преписивати од неког аутора или друга у одељењу и то представити као свој рад, Разуме појмове плагирање и парафразирање

Медијска и дигитална писменост:

1. Препознаје информације у свакодневним порукама кроз различите медије (рођенданске честитке, разгледнице са распуста, рекламе за играчке, саобраћајни знаци, упозорења), разликује варијанте гласа, звука и израза лица (гласно, тихо, срећан, љут...), Пита и одговара на питања о разлозима и функцији обавештења у различитим медијима (зашто, ко, када, где, како)

2. Препознаје различите медије (књига, ТВ, филм, радио, ЦД, ДВД, имеил, веб страна, фотографија, новине, рекламе), Пита и одговара на питања о разлозима комуникације кроз различите медије, Разговара о елементима порука (величина, боја, облик, звук, глас, покрет) различитих медија да би се привукла пажња публике

3. Зна карактеристике блиских медија и разговара о привлачењу пажње публике (домаћин, такмичар, потрошач, публика), интерпретира како ауторова намера и избор визуелних и текстуалних компоненти утиче на осећања публике

4. Препознаје тип информација које донеси различити медији, описује елементе и технике које се користе да се осмисли главна идеја поруке (боја, звук, светлост,...), открива улоге људи који стварају поруке (писац, уметник, илустратор, уредник, фотограф...)

5. Разуме да медији преносе информације одређеној публици са одређеним намерама, анализира остварени утицај медија

6. Анализира и схвата различите комбинације елемената и техника које се користе за креирање порука за одређену публику са одређеним намерама на основу година, пола, етничке, географске, социјалне и економске припадности

7. Примењује основне интернет претраживаче за тражење информација

8. Користи интернет одговорно и ефикасно, поштује процедуре сигурности на интернету, посебно важност чувања личних података

9. Користи различите медије и онлајн апликације за уметничко и лично исказивање

Социјалне вештине - сарадња са вршњацима и толеранција:

1. Сарађује са вршњацима, користи технологију у комуникацији са њима ради решавања задатка/проблема, разговара о својим идејама, уме да формулише своје мишљење, јавно га искаже и да учествује у расправи и показује толеранцију за другачије ставове

2. Препознаје право да може да изрази своје мишљење на одговарајући начин, чак и кад је другачије од идеја других, уме да формулише своје мишљење и да учествује у расправи

3. Сарађује са вршњацима у изради пројекта и презентацији кроз различите медије,
4. Уме да се обраћа публици и јасно изнесе ставове и идеје, има изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, као и слушање и поштовање туђег мишљења)

Начин остваривања програма

У оквиру области Рад са ученицима библиотекар треба да уводи и користи иновативне методе наставе, учења и поучавања: интердисциплинарна настава, корелација садржаја више предмета, библиотерапија, употреба нових технологија, радионице, школски пројекти,...

Образовна постигнућа (стандарди и исходи) се остварују кроз активности из образовно-васпитне делатности и културне и јавне делатности, на часовима библиотекара, заједничким часовима са наставницима, кроз обележавање важних дана и догађаја:

- разговор и промоција читања и учења,
- читање различитих текстова (књижевноуметничких, научнопопуларних и др.) наглас и разговор о прочитаном,
- упућивање ученика у проналажење одговарајућих информација из различитих извора информација (књиге, часописи, интернет...) у различитим облицима (шtamпани, електронски, мултимедијални) потребних за решавање проблема/задатка и упућивање у истраживачки рад,
- упознавање ученика са методама и техникама научног истраживања и библиографског цитирања,
- развијање информационе, медијске и дигиталне писмености ученика и критичког односа према различитим информацијама и изворима сазнања,
- креативни рад ученика (писање различитих текстова на задате теме, писање текстова за литерарне конкурсе, писање текстова за школски лист, израда ликовних радова као илустрација...),
- презентација радова насталих у реализацији школских пројеката,
- такмичења и јачање самопоуздања ученика.

Библиотекар прати и оцењује оствареност исхода и образовних постигнућа кроз:

- разговор са ученицима о прочитаним текстовима,
- разговор о коришћеним информацијама за израду задатка/пројекта, поузданости извора информација и начину навођења коришћених извора,
- читање (и процену) литерарних радова ученика на различите теме,
- праћење израде радова и презентација (и избор најбољих радова) за такмичења, конкурсе, часопис.

Библиотекар ће указати предметном наставнику на постигнућа ученика, на она изузетна која наставник може наградити одличном оценом у вези са одређеним предметом, али и на лоше резултате у некој области које треба побољшавати.

Програми транзиције

Транзицијом се сматра свака осмишљена и планска подршка која се детету/ученику пружа у континуитету, у трајању од минимум дванаест месеци до тридесет шест месеци ради отклањања препрека и примене ефикасних стратегија кроз сарадњу тренутног и будућег тима стручњака и родитеља, при преласку на наредни ниво образовања (вертикална транзиција) или у оквиру истог нивоа и исте врсте, односно у оквиру истог нивоа различитих врста образовања (хоризонтална транзиција).

Транзиција обухвата:

- упис детета у образовни систем (предшколска установа, предшколски припремни програм, основна школа, деца која са закашњењем полазе у школу, средња школа);
- хоризонтални прелазак/кретање детета унутар истог ниво образовног система (унутар предшколске установе, између типичних школа и школа за образовање деце са сметњама у развоју, музичке школе, специјалне школе);
- прелазак детета унутар истог нивоа образовног система (разредне наставе у предметну наставу, између типичних школа и између школа за образовање деце са сметњама у развоју и типичних школа).

Транзиција се односи на сву децу. То је процес тимског оперативног планирања укључивања детета у групу/одељење/установу, а који подразумева акционо планирање, имплементацију и евалуацију планираних активности и исхода. Реализатори су наставници и стручни сарадници.

Циљ програма:

- пружање подршке ученицима, родитељима и наставницима при преласку са једног нивоа образовања на други (упис у први разред, прелаз из четвртог у пети разред, прелаз из основне школе у средњу),
- прилагођавање ученика првог разреда на школски живот,
- стварање позитивног односа ученика четвртог разреда према преласку на предметну наставу и прилагођавање на нове активности,
- припремање ученика осмог разреда за упис у средњу школу,
- успостављање партнерске сарадње са родитељима у процесу подршке деци
- стручно усавршавање наставника у области подршке ученицима,
- сагледавање и анализа могућих препрека за потпуно учествовање ученика у школском животу у односу на начин његовог функционисања,
- израда плана потребних прилагођавања, упознавање са јаким странама ученика и са областима у којима му је потребна подршка, израда транзиционог плана.

Планиране активности

Прелазак у први разред

- пружање информација родитељима о упису деце у први разред и школском програму,
- рад са родитељима ради прикупљања података о детету,
- испитивање интелектуалне, социјалне и емоционалне зрелости ученика за полазак у школу и провера спремности за упис у први разред ,
- формирање одељења првог разреда,
- упознавање учитеља са специфичностима сваког ученика,
- упознавање ученика и наставника разредне наставе,
- упознавање ученика са школским простором и активностима школе,
- идентификовање деце којима је потребна додатна подршка у образовању и пружање додатне подршке,
- саветодавни и инструктивни рад са учитељима у вези са пружањем додатне подршке ученицима,
- организација предавања и трибина за родитеље на тему „Адаптација ученика првог разреда“,
- праћење развоја и напредовања ученика.

Прелазак у пети разред

- наставници предметне наставе држе часове у четвртом разреду ради упознавања са ученицима,
- успостављање међусобних веза и развијање пријатељстава и сарадничких односа између одељења (настава у природи, излети и екскурзије, заједничко организовање приредби или других ваннаставних активности и сл.),
- упознавање детета, породице и будућег разредног старешине на опроштајној приредби/родитељском састанку у четвртом разреду,
- организовање тимске наставе – наставници предметне и разредне наставе раде заједно на некој теми,
- седнице одељењских већа и индивидуални разговори (на почетку школске године) током којих учитељи упознају наставнике предметне наставе са специфичностима ученика петог разреда,
- распоређивање и праћење прилагођавања новопридошлих ученика,
- организовање предавања и трибина за ученике петог разреда,
- саветодавни и инструктивни рад са наставницима предметне наставе у вези са пружањем додатне подршке ученицима,
- организација предавања и трибина за родитеље на тему „Адаптација ученика петог разреда“,
- укључивање родитеља у реализацију активности у школи где је могуће,
- праћење развоја и напредовања ученика.

Прелазак из основне у средњу школу

- реализација програма Професионална оријентација ученика за ученике 7. и 8. разреда
- реализација предавања за ученике 7. и 8. разреда „Како одабрати средњу школу“
- информисање родитеља/старатеља у вези са избором будуће образовне установе
- укључивање родитеља у реализацију програма Професионална оријентација

Додатна подршка

Циљ додатне подршке у образовању и васпитању јесте постизање оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни рад, осамостаљивање у вршњачком колективу и његово напредовање у образовању и припреме за наставак школовања. Ради остваривања додатне подршке, школа остварује сарадњу са органима локалне самоуправе, као и другим организацијама, установама и институцијама на локалном и ширем нивоу. За ученике којима је потребна додатна подршка и квалитет у образовању и васпитању, школа ће предузети одговарајуће мере за унапређивање доступности одговарајућих облика као што су:

- укључивање родитеља, односно старатеља, у процес оснаживања родитеља као битног фактора у унапређивању развоја и давању подршке деци,
- индивидуални појачан саветодавни рад са ученицима који показују тешкоће у учењу изражене кроз недовољан успех, од стране педагога школе и одељењског старешине,
- организација активности за упознавање образовних профила посетама средњим школама на територији града ради припреме за упис у средње школе.

За планирање подршке током оба транзициона периода родитељи треба чешће да контактирају са члановима Тима за инклузивно образовање. На преласку у пети разред интензивира се сарадња наставника разредне и предметне наставе, Тимом за инклузивно образовање ако је био формиран у млађим разредима. Састанцима могу присуствовати и други стручњаци који раде са дететом на основу предлога и захтева родитеља.

Нарочито је значајан процес транзиције који обухвата благовремену и континуирану подршку пре и након поласка у школу и утиче на лакше прилагођавање новој средини и захтевима, успешан почетак школовања и што је најважније утиче на континуирани развој добробити детета.

Програм Ученичког парламента

Парламент чине по два представника сваког одељења седмог и осмог разреда. Чланове парламента бирају ученици одељењске заједнице сваке школске године. Ученички парламент има пословник о раду. Чланови парламента бирају председника.

Парламент бира два представника ученика који учествују у раду школског одбора, стручног актива за развојно планирање и тима за превенцију вршњачког насиља.

Ученички парламент:

- даје мишљење и предлоге стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика, годишњем плану рада, школском развојном плану, школском програму, начину уређивања школског простора, избору уџбеника, слободним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње и другим питањима од значаја за њихово образовање;

- разматра однос и сарадњу ученика и наставника, или стручног сарадника и атмосферу у школи;

- обавештава ученике о питањима од посебног значаја за њихово школовање и о активностима ученичког парламента;

- активно учествује у процесу планирања развоја школе и у самовредновању школе.

Циљеви рада Ученичког парламента:

- побољшање информисаности ученика у вези са остваривањем образовно-васпитног рада у школи,

- подстицање толеранције, активизма и креативности код ученика,

- идентификовање особина, знања и вештина код деце које су значајне за њихову активну улогу у унапређивању положаја деце у школи и друштву,

- унапређивање односа и сарадње ученика и наставника и побољшање атмосфере и живота у школи,

- организовање разних наставних и ваннаставних активности у срадњи ученика и наставника и повећање броја ученика који учествују у њима.

Планиране активности:

- избор чланова и конституисање Парламента, избор руководства и представника за Школски одбор, Стручни актив за развојно планирање и Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације,

- упознавање са законским оквиром деловања парламента и нормативним актима школе, као и са правима и дужностима чланова,

- разматрање постигнућа ученика на класификационим периодима

- организовање обука за ненасилну комуникацију и конструктивно решавање сукоба и - рразвијање вештина ефикасног реаговања у конфликтним ситуацијама

- упознавање са платформом „Чувам те“ и могућностима коришћења у активностима образовно-васпитног рада

- разматрање проблема у свакодневном школском животу као што су вршњачко насиље или дигитално насиље,

- сарадња са управом школе у вези са решавањем проблема понашања ученика, мерама безбедности ученика, начину уређивања школског простора, избору уџбеника, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији манифестација у школи и ван ње,

- сарадња са наставницима и управом школе у вези са иницијативама и предлозима за осавременивање наставе,

- осмишљавање и организација културно-забавних активности, трибина и предавања, акција естетског уређења школе и хуманитарних акција

- учешће у обележавању школских и државних празника и важних дана током године

- упознавање ученика осмог разреда са различитим активностима у вези са завршним испитом,
- сарадња са Тимом за професионалну оријентацију у оквиру програма грађанског васпитања, дискусије на нивоу одељенских заједница на тему бодовања завршног испита, фактора који треба да утичу на избор школе, циљева које треба да постављају сами ученици и перспектива које се добијају након завршетка одређене школе (запослење, напредовање, усавршавање и целоживотно учење),
- сарадња са ученичким парламентима околних школа: размена искустава, представљање пројеката, укључивање у друштвене активности на територији општине и града,
- организација манифестације испраћај осмака, тј. програма прославе у школском дворишту, набавка мајица са обележјем школе и предлагање музичког програма,
- промоција успешних ученика, израда прилога за школски сајт,
- реализација завршног испита и међусобна подршка ученика у оквиру одељенских заједница осмих разреда у одабиру листе школа,
- учешће представника у раду Школског одбора, Стручног актива за развојно планирање и Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације.

Програм безбедности и здравља на раду

Програм безбедности и здравља на раду који обухвата заједничке активности школе, родитеља, односно других законских заступника и јединице локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Безбедност и здравље на раду подразумева остваривање услова рада у којима се предузимају одређене мере и активности у циљу заштите живота и здравља запослених и других лица који на то имају право. Интерес школе, свих субјеката и сваког појединца је да се оствари највиши ниво безбедности и здравља на раду, да се нежељене последице као што су повреде на раду, професионалне болести и болести у вези са радом сведу на најмању могућу меру, односно да се остваре услови рада у којима би запослени имао осећај задовољства при обављању својих професионалних задатака. За остваривање оваквог циља неопходан је систематски приступ у превентивно моделовању и повезивање свих субјеката који су носиоци одређених обавеза и активности. У реализацији садржаја из овог програма значајно учешће имају представници МУП-а.

Улога безбедности и заштите здравља на раду одређена је њеним циљем и обимом права и обавеза послодавца и радника. Тежња је да се у складу са законом и другим прописима из ове области, достигне највиши ниво здравствене и психофизичке заштите. У том смислу, услови рада, средства и организација рада морају бити прилагођени потребама радника а истовремено радници морају бити мотивисани за активно укључивање у све активности. Значај безбедности и здравља на раду се сагледава са хуманог, социјалног и економског становишта. Рад у хуманим условима представља задовољство за сваког појединца, али и успех и понос за организатора, послодавца и за друштво у целини.

У оквиру Програма безбедности и здравља на раду у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, Школа је донела донео два општа правна акта која уређују ову тему: Правилник о безбедности и здрављу на раду и Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује ОШ „Свети Сава“.

У школи је формиран Тим за безбедност и здравље на раду.

Циљ програма:

- оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад,
- обезбеђивање заштите и безбедности ученика за време боравка у Школи и за време извођења свих активности које организује Школа,
- обезбеђивање превентивних мера ради заштите живота и здравља запослених,
- обезбеђивање мера да се заустави свака врста рада која представља непосредну опасност за живот и здравље запосленог, у складу са Законом.

Планиране активности:

- упознавање запослених са законским прописима и подзаконском регулативом из области заштите на раду,
- обука запослених за противпожарну заштиту, једном годишње,
- обука запослених и ученика о начину поступања у случају земљотреса и пожара, као и начину евакуисања из школске зграде,
- информисање запослених радника о прописаним мерама у случају епидемије,
- обука запослених радника о пружању прве помоћи,
- упознавање ученика са опасностима са којима се могу суочити за време боравка у школи и извођења других активности које организује школа, као и са начином понашања којим би се те опасности могле избећи или отклонити,
- побољшање безбедности у саобраћају ученика, предавања саобраћане полиције на тему „Безбедност у саобраћају“,
- континуирано праћење исправности инфраструктуре школе и благовремено отклањање кварова,

- превентивни и периодични преглед, испитивање опреме за рад и уређење по потреби (учионице, сала за физичко, канцеларије, кухиња и трпезарија, санитарни чворови),
- коришћење централизованог видео надзора,
- техничко и физичко обезбеђење,
- санитарни прегледи особља запосленог у кухињи, током године,
- дезинсекција и дератизација простора, два пута годишње,
- набавка заштитне опреме,
- осигурање запослених и осигурање школске имовине,
- испитивања услова радне околине,
- доношења акта о процени ризика,
- вођење евиденције у вези са повредама на раду,
- уклањање снега и леда на прилазима школи, тротоарима, улазима у школу и школском дворишту и уклањање леденица са крова,
- сарадња са државним органима и органима града Београда.

Мере, начин спровођења и поступак заштите и безбедности ученика за време боравка у Школи и за време извођења свих активности које организује Школа прописани су „Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа“¹.

Одељењски старешина и предметни наставници су у обавези да у свакодневном контакту са ученицима, а нарочито на часовима одељењске заједнице и одељењског старешине, ученике упознају са опасностима са којима се могу суочити за време боравка у школи и извођења других активности које организује школа, као и са начином понашања којим би се те опасности могле избећи или отклонити.

¹ „Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа“, http://ossvetisavabg.edu.rs/wp-content/uploads/2020/09/pravilnik_bezbednost.pdf

Програм школског маркетинга

Промоција школе подразумева низ активности којима се остварује боља комуникација са ученицима, родитељим и широм друштвеном заједницом у циљу боље размене информација и очувања угледа. Промоција и маркетинг школе уз истицање онога што је посебно вредно и специфично, неопходни су да би се привукла пажња јавног мњења.

Промоција добре слике о школи веома је важна за побољшање њеног рада, али, шире гледано, утиче и на побољшање слике о образовању у јавности. На пример, објављивање успеха ученика и наставника биће мотивациони и подстицајни фактор за даљи рад, а кроз нове успехе слика школе, а тиме и образовања уопште, биће боља.

Циљеви програма:

- побољшање процеса информисања корисника о свим важним питањима из живота и рада школе,
- повећања ефективности и ефикасности школе,
- побољшање мишљења наставника и ученика о школи и неговање њене добре слике у свакодневном раду и грађењу позитивне атмосфере,
- представљање и промоција целокупног рада школе у јавности,
- побољшање мишљења ученика и родитеља о школи,
- представљање постигнућа ученика и наставника у локалној и широј заједници,
- унапређивање квалитета сарадње са родитељима, локалном заједницом и медијима,
- унапређивање угледа школе ради побољшања услова за рад школе.

Циљне групе којима се школа обраћа јесу: запослени, ученици, родитељи, локална заједница, донатори, Министарство, општа јавност.

Активности подразумевају свеобухватну сарадњу актера и континуирану промоцију учења и знања унутар и ван школе. Промоција представља начин на који су корисници информисани о услузи: комуникацијом унутар школе, интерним маркетингом, као и комуникацијом са локалном заједницом, другим установама и институцијама и односима са јавношћу, тј. екстерним маркетингом.

Унутрашњи маркетинг

Унутрашњи (интерни) маркетинг се одређује као процес усмерен на наставнике и ученике у циљу повећања ефективности и ефикасности школе, а тиме и задовољства оних субјеката који се могу назвати и потрошачима или корисницима.

Наставници се у унутрашњем маркетингу могу посматрати као ресурс школе и као потрошачи. Руковођење школом тада је усмерено и на задовољење њихових потреба (и других запослених). Добри услови за рад (опремљеност школе наставним средствима), стручно усавршавање и свеукупна атмосфера јесу „производи“ намењени свим запосленима, а њихово задовољство школом може се мерити задовољством овим услугама. Усмереност на ученике огледа се у томе да наставници и други запослени у школи задовољавају потребе ученика и пружају им услуге које чине: добри услови за рад на часу и учење (пријатни амбијент, безбедност, добра комуникација), стицање знања и компетенција потребних за даље школовање, лични, професионални и социјални развој.

Спољашњи маркетинг

Спољашњи (екстерни) маркетинг обухвата активности школе којима она упознаје ученике, родитеље и локалну заједницу (кориснике ван школе) са услугама које нуди. Укључује и односе са јавношћу, тј. неговање и одржавање жељене слике школе, доброг имиџа, или доброг гласа о њој.

Планиране активности:

- редовно објављивање информација и обавештавање на седницама Школског одбора, Наставничког већа и Педагошког колегијума, на седницама стручних већа и састанцима школских тимова,

- редовно објављивање информација и обавештавање ученика, наставника и родитеља и других корисника путем огласне табле, књиге обавештења и сајта школе, на родитељским састанцима и састанцима Савета родитеља, и путем поштанских услуга,

- постављање изложби ликовних и других радова ученика школе током целе школске године у холловима школе, организовање продајних изложби и промоција ученичких радова,

- редовно ажурирање сајта школе и израда летописа школе,

- објављивање школског листа „Маштарије“ у е-форми,

- упознавање ученика, родитеља и запослених са планираним и реализованим активностима, континуирано праћење и представљање свих школских активности и успеха ученика и наставника на интернет страни, летопису и школском листу,

- организација школских пројеката и активности у којима учествују ученици, наставници и родитељи и њихово представљање кроз прилоге на посебним странама школског сајта,

- организација разних манифестација ради упознавања родитеља будућих првака са радом школе,

- организација активности у оквиру дана отворене школе и унапређење сарадње са родитељима,

- организовање културних активности школе и обележавање школских и државних празника и важних дана и промоција активности кроз прилоге на сајту школе,

- представљање рада школе кроз радове за конкурсе и чланке/радове за стручне часописе и зборнике,

- сарадња са средствима јавног информисања када се за то укаже потреба тј. кад се покаже као сврсисходно да се друштвена средина и јавност обавести о значајним збивањима у школи, реализованим пројектима и програмима, иновацијама у раду и посебним постигнућима.

Школски маркетинг остварује се кроз свакодневне активности: подучавање ученика, стварање добрих услова за рад и позитивне атмосфере, развијање добре комуникације између наставника и ученика (и родитеља), примену иновативних метода рада, сарадњу са локалном и широм заједницом.

У реализацији активности учествују ученици, наставници, стручни сарадници и остали запослени. У појединим активностима у реализацију се укључују и родитељи и представници локалне заједнице и медија.

У прилозима на школском сајту и у школском листу истиче се све оно што је посебност школе и што доприноси унапређењу рада и сталном побољшању њене слике у образовној и општој јавности.

Праћење реализације школског програма

Реализација Школског програма ће бити континуирано праћена, вреднована и самовреднована од стране Стручног актива за развој школског програма, педагошке службе и управе школе, непосредним увидом у наставни процес, проверу ученичких постигнућа и материјалних показатеља њихове успешности.

Размена искустава и идеја са активима исљужбама других школа, као и надлежним просветним институцијама, допринеће објективнијем сагледавању квалитета остварења школског програма. Реализација школског програма биће праћена на нивоу постигнућа ученика, професионалног ангажовања наставника, мишљења другог наставног особља и управе школе, стручне службе, затим родитеља и локалне заједнице, као и стручних институција и просветних власти.

Ученичка постигнућа ће се вредновати полазећи од њихових развојних карактеристика и потреба, и напредовања у смислу остваривања планираних исхода. Та процена ће се вршити кроз непосредну сталну комуникацију, усмене и тестовне провере, скале за индивидуално праћење напредовања и ученичке досијее. При томе ће се имати у виду и активност и задовољство детета, као и групна динамика и атмосфера у одељењу.

Активности наставника биће договаране, усклађиване и праћене на састанцима Стручног актива и ПП службе, затим кроз консултације са надзорницима за осигурање квалитета, посете другим школама иразмену искуства и идеја са њима. Пратиће се остваривање исхода и проналазити, поредити и размењивати најбрже и најефикасније методе, активности и наставна средства за њихову реализацију. Родитељи и локална заједница ће, такође, бити укључене у процену квалитета и целисходности напредовања ученика, а на основу претходног упознавања са очекиваним циљевима и исходима.

Садржај

Циљеви школског програма	1
План наставе и учења	2
Програм обавезних предмета	2
Изборни програм	2
Слободне наставне активности	2
Програм допунске и додатне наставе	3
Програм продуженог боравка	4
Програм културних активности школе	5
Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности	7
Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања	8
Програм ваннаставних активности ученика	14
Програм професионалне оријентације	15
Програм здравствене заштите	18
Програм социјалне заштите	20
Програм заштите животне средине	22
Програм сарадње са локалном самоуправом	24
Програм сарадње са породицом	25
Програм излета, екскурзија и наставе у природи	27
Програм рада школске библиотеке	30
Програми транзиције	37
Програм Ученичког парламента	39
Програм безбедности и здравља на раду	41
Програм школског маркетинга	43
Праћење реализације школског програма	45